

RAFAKO S.A.

GRUPA PBG

**ŚRÓDROCZNE SKRÓCONE
SPRAWOZDANIE FINANSOWE**

**za okres 9 miesięcy zakończony
30 września 2017 roku**

Spis treści

Śródroczne skrócone sprawozdanie z całkowitych dochodów.....	3
Śródroczne skrócone sprawozdanie z całkowitych dochodów.....	4
Śródroczne skrócone sprawozdanie z sytuacji finansowej.....	5
Śródroczne skrócone sprawozdanie z sytuacji finansowej.....	6
Śródroczne skrócone sprawozdanie z przepływów pieniężnych.....	7
Śródroczne skrócone sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym.....	8
DODATKOWE NOTY OBJAŚNIAJĄCE.....	9
1. Informacje ogólne.....	9
2. Podstawa sporządzenia śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego.....	9
3. Istotne zasady (polityka) rachunkowości.....	11
4. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach.....	12
4.1. Profesjonalny osąd.....	12
4.2. Niepewność szacunków.....	12
5. Waluta pomiaru i waluta sprawozdań finansowych.....	15
6. Zmiana szacunków.....	15
7. Zmiany w strukturze Spółki.....	15
8. Sezonowość lub cykliczność działalności Spółki.....	15
9. Informacje dotyczące segmentów.....	15
10. Informacje dotyczące umów o usługę budowlaną.....	16
11. Rodzaj i kwoty pozycji w znaczący sposób wpływających na aktywa, zobowiązania, kapitał, wynik finansowy oraz przepływy środków pieniężnych.....	18
11.1. Przychody ze sprzedaży, koszty sprzedaży, przychody i koszty operacyjne oraz finansowe.....	18
11.2. Podatek dochodowy.....	19
11.3. Istotne pozycje w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych.....	21
11.4. Rzeczowe aktywa trwałe.....	22
11.5. Nabycie i sprzedaż składników rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych.....	23
11.6. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności i rozliczenia międzyokresowe kosztów – długoterminowe.....	23
11.7. Akcje/udziały w jednostkach zależnych oraz pozostałych jednostkach.....	23
11.8. Obligacje długoterminowe.....	24
11.9. Inne aktywa finansowe długoterminowe.....	25
11.10. Zapasy.....	25
11.11. Obligacje krótkoterminowe.....	25
11.12. Inne aktywa finansowe krótkoterminowe.....	26
11.13. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty.....	26
11.14. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności i rozliczenia międzyokresowe kosztów krótkoterminowe.....	27
11.15. Odpisy aktualizujące wartość aktywów.....	28
11.16. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań Spółki.....	29
11.16.1. Zabezpieczenia ustanowione na środkach trwałych.....	29
11.16.2. Zabezpieczenia ustanowione na wartościach niematerialnych.....	29
11.16.3. Zabezpieczenia ustanowione na akcjach/udziałach.....	29
11.16.4. Zabezpieczenia ustanowione na zapasach.....	29
11.17. Kapitał podstawowy.....	30
11.18. Wartość nominalna akcji.....	30
11.19. Prawa akcjonariuszy.....	30
11.20. Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej.....	30
11.21. Wypłacone dywidendy.....	30
11.22. Zysk/(strata) przypadające na jedną akcję.....	31
11.23. Świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia oraz inne świadczenia.....	32
11.24. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług i pozostałe zobowiązania - długoterminowe.....	32
11.25. Rezerwy, zobowiązania z tytułu dostaw i pozostałe zobowiązania - krótkoterminowe.....	33
12. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym.....	34
13. Instrumenty finansowe.....	34
14. Instrumenty pochodne.....	35
15. Kredyty i pożyczki.....	36
16. Zarządzanie kapitałem.....	38
17. Rezerwy na koszty.....	38
17.1. Rezerwa na koszty kar z tytułu nieterminowej realizacji lub niedotrzymania gwarantowanych parametrów technicznych umów o usługę budowlaną.....	38

17.2.	Zmiana stanu rezerw, zobowiązań i rozliczeń międzyokresowych wykazanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	39
18.	Emisja, wykup i spłata dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych	40
19.	Wypłacone lub zadeklarowane dywidendy	41
20.	Zobowiązania inwestycyjne	41
21.	Zmiany pozycji pozabilansowych, informacje o udzieleniu przez jednostkę poręczeń kredytu, pożyczki lub udzieleniu gwarancji	42
22.	Sprawy sporne, postępowania sądowe	43
23.	Należności od jednostki powiązanej wynikające z układu	44
24.	Informacje o Zarządzie i Radzie Nadzorczej Spółki	44
25.	Transakcje z udziałem członków Zarządu i Rady Nadzorczej	44
26.	Transakcje z podmiotami powiązаныmi	45
27.	Stanowisko Zarządu odnośnie możliwości zrealizowania wcześniej publikowanych prognoz	46
28.	Zwięzły opis istotnych dokonań lub niepowodzeń Spółki w trzecim kwartale 2017 roku	47
29.	Akcjonariusze posiadający co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na WZ RAFAKO S.A.	48
30.	Zestawienie zmian w stanie posiadania akcji RAFAKO S.A. lub uprawnień do nich (opcji) przez osoby zarządzające i nadzorujące Spółkę zgodnie z posiadanymi przez RAFAKO S.A. informacjami, w okresie od dnia przekazania poprzedniego sprawozdania finansowego	48
31.	Czynniki mające istotny wpływ na wyniki do uzyskania w czwartym kwartale 2017 roku	48
32.	Zdarzenia następujące po zakończeniu okresu sprawozdawczego	49

Śródroczne skrócone sprawozdanie z całkowitych dochodów za okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2017 roku

	Nota	Okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2017 (niebadane)	Okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2016 (niebadane)	Okres 3 miesięcy zakończony 30 września 2017 (niebadane)	Okres 3 miesięcy zakończony 30 września 2016 (niebadane)
Działalność kontynuowana					
Przychody ze sprzedaży	11.1	450 750	607 742	164 016	160 701
Przychody ze sprzedaży produktów i usług		448 837	605 870	163 413	160 110
Przychody ze sprzedaży materiałów		1 913	1 872	603	591
Koszty sprzedanych produktów i materiałów	11.1	(390 200)	(571 393)	(139 250)	(154 659)
Zysk /(strata) brutto ze sprzedaży		60 550	36 349	24 766	6 042
Pozostałe przychody operacyjne	11.1	4 478	5 230	1 334	1 912
Koszty sprzedaży	11.1	(27 833)	(22 621)	(8 143)	(7 700)
Koszty ogólnego zarządu		(32 855)	(30 362)	(11 985)	(9 781)
Pozostałe koszty operacyjne	11.1	(3 828)	(3 590)	(946)	(1 648)
Zysk /(strata) z działalności operacyjnej		512	(14 994)	5 026	(11 175)
Przychody finansowe	11.1	592	967	287	(713)
Koszty finansowe	11.1	(6 645)	(4 456)	31	(1 666)
Zysk/(strata) brutto		(5 541)	(18 483)	5 344	(13 554)
Podatek dochodowy	11.2	(14 804)	2 848	(8 164)	2 337
Zysk/(strata) netto z działalności kontynuowanej	11.22	(20 345)	(15 635)	(2 820)	(11 217)

Racibórz, dnia 29 listopada 2017 roku

Agnieszka
Wasilewska-Semail

Krzysztof Burek

Jarosław Dusilo

Edward Kasprzak

Tomasz Tomczak

Jolanta Markowicz

Prezes Zarządu

Wiceprezes Zarządu

Wiceprezes Zarządu

Wiceprezes Zarządu

Wiceprezes Zarządu

Główny Księgowy –
osoba
odpowiedzialna za
prowadzenie ksiąg
rachunkowych

Śródroczne skrócone sprawozdanie z całkowitych dochodów za okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2017 roku

	Nota	Okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2017 (niebadane)	Okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2016 (niebadane)	Okres 3 miesięcy zakończony 30 września 2017 (niebadane)	Okres 3 miesięcy zakończony 30 września 2016 (niebadane)
Inne całkowite dochody za okres		(964)	(1 391)	(912)	(1 184)
<i>Pozycje podlegające przekwalifikowaniu do zysku/(straty) w kolejnych okresach sprawozdawczych</i>					
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej		(161)	(31)	(28)	(104)
Inne całkowite dochody netto podlegające przekwalifikowaniu do zysku/(straty) w kolejnych okresach sprawozdawczych		(161)	(31)	(28)	(104)
<i>Pozycje niepodlegające przekwalifikowaniu do zysku/(straty) w kolejnych okresach sprawozdawczych</i>					
Inne całkowite dochody wynikające z zysków/(strat) aktuarialnych		(991)	(1 679)	(1 091)	(1 334)
Podatek dochodowy dotyczący innych całkowitych dochodów	11.2	188	319	207	254
Inne całkowite dochody netto niepodlegające przekwalifikowaniu do zysku/(straty) w kolejnych okresach sprawozdawczych		(803)	(1 360)	(884)	(1 080)
Całkowity dochód za okres		(21 309)	(17 026)	(3 732)	(12 401)
Średnia ważona liczba akcji	11.22	84 931 998	84 931 998	84 931 998	84 931 998
Podstawowy/rozwodniony zysk/(strata) na jedną akcję w złotych	11.22	(0,24)	(0,18)	(0,03)	(0,13)

Racibórz, dnia 29 listopada 2017 roku

Agnieszka Wasilewska-Semal	Krzysztof Burek	Jarosław Dusito	Edward Kasprzak	Tomasz Tomczak	Jolanta Markowicz
Prezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu	Główny Księgowy – osoba odpowiedzialna za prowadzenie ksiąg rachunkowych

Śródroczne skrócone sprawozdanie z sytuacji finansowej na dzień 30 września 2017 roku

	<i>Nota</i>	<i>30 września 2017 (niebadane)</i>	<i>31 grudnia 2016</i>
AKTYWA			
Aktywa trwałe (długoterminowe)			
Rzeczowe aktywa trwałe	11.4	142 761	147 968
Wartości niematerialne		10 752	11 058
Należności z tytułu dostaw i usług, pozostałe należności i rozliczenia międzyokresowe kosztów długoterminowe		3 425	284
Należności z tytułu dostaw i usług	11.6	3 326	3
Pozostałe należności i rozliczenia międzyokresowe kosztów	11.6	99	281
Aktywa finansowe długoterminowe		70 399	64 570
Akcje/udziały w jednostkach zależnych	11.7	29 349	29 349
Akcje/udziały w pozostałych jednostkach	11.7	293	227
Obligacje długoterminowe	11.8	25 600	–
Inne aktywa finansowe długoterminowe	11.9, 13	15 157	34 994
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	11.2	33 425	48 177
		260 762	272 057
Aktywa obrotowe (krótkoterminowe)			
Zapasy	11.10	13 411	13 039
Należności z tytułu dostaw i usług, pozostałe należności i rozliczenia międzyokresowe kosztów krótkoterminowe	11.14	154 738	294 144
Należności z tytułu dostaw i usług	11.14	67 197	188 754
Należności z tytułu podatku dochodowego	11.14	–	10 918
Pozostałe należności i rozliczenia międzyokresowe kosztów	11.14	87 541	94 472
Należności z tytułu wyceny umów o usługę budowlaną i związane z wyceną kontraktów rozliczenia międzyokresowe	10	163 501	172 387
Aktywa finansowe krótkoterminowe		57 457	77 470
Obligacje krótkoterminowe	11.11	6 112	–
Instrumenty pochodne		13	–
Udzielone pożyczki krótkoterminowe	13	411	458
Inne aktywa finansowe krótkoterminowe	11.12, 13	–	11 130
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	11.3, 11.13	50 921	65 882
		389 107	557 040
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży		9	7
SUMA AKTYWÓW		649 878	829 104

Racibórz, 29 listopada 2017 roku

Agnieszka Wasilewska-Semail	Krzysztof Burek	Jarosław Dusiło	Edward Kasprzak	Tomasz Tomczak	Jolanta Markowicz
--------------------------------	-----------------	-----------------	-----------------	----------------	-------------------

Prezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu	Główny Księgowy – osoba odpowiedzialna za prowadzenie ksiąg rachunkowych
----------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--

Śródroczne skrócone sprawozdanie z sytuacji finansowej na dzień 30 września 2017 roku

	Nota	30 września 2017 (niebadane)	31 grudnia 2016
PASYWA			
Kapitał własny			
Kapitał podstawowy		169 864	169 864
Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	11.20	95 340	95 340
Kapitał zapasowy		69 061	131 301
Różnice kursowe z przeliczenia oddziału zagranicznego		(230)	(69)
Zyski zatrzymane/Niepokryte straty		(26 584)	(67 676)
		307 451	328 760
Zobowiązania długoterminowe			
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	11.24	1 378	2 662
Rezerwa z tytułu świadczeń pracowniczych	11.23, 17.2	22 560	21 773
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania długoterminowe		16 836	19 598
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	11.24	10 418	11 874
Zobowiązania z tytułu zakupu środków trwałych i wartości niematerialnych	13, 20	-	16
Pozostałe zobowiązania	11.24	6 418	7 708
		40 774	44 033
Zobowiązania krótkoterminowe			
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	11.25	155 964	201 981
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	13	81 386	120 449
Zobowiązania z tytułu zakupu środków trwałych i wartości niematerialnych	13, 20	388	954
Pozostałe zobowiązania	11.25	74 190	80 578
Bieżąca część oprocentowanych kredytów bankowych i pożyczek	15	83 986	149 112
Pozostałe zobowiązania finansowe oraz z tytułu leasingu finansowego	11.25, 13	1 949	1 616
Rezerwa z tytułu świadczeń pracowniczych	11.23, 17.2	2 413	1 994
Zobowiązania, rezerwy z tytułu wyceny umów o usługę budowlaną i przychody przyszłych okresów	10	57 341	101 608
Zobowiązania z tytułu wyceny umów o usługę budowlaną	10	41 299	76 992
Rezerwy z tytułu wyceny umów o usługę budowlaną	17	14 879	24 095
Dotacje		1 163	521
		301 653	456 311
Zobowiązania razem		342 427	500 344
SUMA PASYWÓW		649 878	829 104

Racibórz, dnia 29 listopada 2017 roku

Agnieszka Wasilewska-Semal Krzysztof Burek Jarosław Dusiło Edward Kasprzak Tomasz Tomczak Jolanta Markowicz

Prezes Zarządu Wiceprezes Zarządu Wiceprezes Zarządu Wiceprezes Zarządu Wiceprezes Zarządu Główny Księgowy – osoba odpowiedzialna za prowadzenie ksiąg rachunkowych

Śródroczne skrócone sprawozdanie z przepływów pieniężnych

za okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2017 roku

	Nota	Okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2017 (niebadane)	Okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2016 (niebadane)
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Zysk/(strata) brutto		(5 541)	(18 483)
Korekty o pozycje:		57 135	(86 252)
Amortyzacja		7 903	8 949
(Zyski)/straty z tytułu różnic kursowych		13	(4)
Odsetki i dywidendy, netto		1 632	3 065
(Zysk)/strata na działalności inwestycyjnej		(474)	(762)
Zwiększenie/ (zmniejszenie) stanu zobowiązań z tytułu kontraktów walutowych		163	–
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu należności	11.3	120 921	(10 199)
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu zapasów		(372)	8 517
Zwiększenie/(zmniejszenie) stanu zobowiązań i rezerw z tytułu świadczeń pracowniczych z wyjątkiem kredytów i pożyczek	11.3	(36 072)	(73 031)
Zmiana stanu rozliczeń z tytułu umów o usługę budowlaną	11.3	(36 023)	(19 332)
Podatek dochodowy (zapłacony)/otrzymany		(857)	(3 467)
Pozostałe		301	12
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		51 594	(104 735)
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych		232	531
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	11.3	(3 016)	(4 449)
Nabycie aktywów finansowych		–	(4 317)
Wpływy z tytułu posiadanych dłużnych papierów wartościowych	11.8	3 685	–
Dywidendy i odsetki		5	4
Udzielenie pożyczek		34	27
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		940	(8 204)
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			
Spłata zobowiązań z tytułu leasingu finansowego		(1 360)	(1 449)
Wpływy z tytułu zaciągnięcia pożyczek/kredytów	11.3	–	32 295
Spłata pożyczek/kredytów		(64 573)	–
Odsetki zapłacone	11.3	(1 980)	(2 121)
Prowizje bankowe		(84)	(813)
Pozostałe		656	103
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		(67 341)	28 015
Zwiększenie/(zmniejszenie) netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów		(14 807)	(84 924)
Różnice kursowe netto		(154)	(31)
Środki pieniężne na początek okresu	11.13	65 882	97 109
Środki pieniężne na koniec okresu	11.13	50 921	12 154

Racibórz, dnia 29 listopada 2017 roku

Agnieszka Wasilewska-Semail	Krzysztof Burek	Jarosław Dusiło	Edward Kasprzak	Tomasz Tomczak	Jolanta Markowicz
--------------------------------	-----------------	-----------------	-----------------	----------------	-------------------

Prezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu	Główny Księgowy – osoba odpowiedzialna za prowadzenie ksiąg rachunkowych
----------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--

Śródroczne skrócone sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym za okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2017 roku

	Kapitał podstawowy	Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Kapitał zapasowy	Różnice kursowe z przeliczenia oddziału zagranicznego	Zyski zatrzymane/ Niepokryte straty	Kapitał własny ogółem
Na 1 stycznia 2017 roku	169 864	95 340	131 301	(69)	(67 676)	328 760
Zysk z działalności kontynuowanej	–	–	–	–	(20 345)	(20 345)
Inne całkowite dochody	–	–	–	(161)	(803)	(964)
Podział wyniku z lat ubiegłych	–	–	(62 240)	–	62 240	–
Na 30 września 2017 roku (niebadane)	169 864	95 340	69 061	(230)	(26 584)	307 451
Na 1 stycznia 2016 roku	169 864	95 340	104 716	60	21 843	391 823
Zysk z działalności kontynuowanej	–	–	–	–	(15 635)	(15 635)
Inne całkowite dochody	–	–	–	(31)	(1 360)	(1 391)
Podział wyniku z lat ubiegłych	–	–	26 585	–	(26 585)	–
Na 30 września 2016 roku (niebadane)	169 864	95 340	131 301	29	(21 737)	374 797

Racibórz, dnia 29 listopada 2017 roku

Agnieszka
Wasilewska-Semail

Krzysztof Burek

Jarosław Dusiło

Edward Kasprzak

Tomasz Tomczak

Jolanta Markowicz

Prezes Zarządu

Wiceprezes Zarządu

Wiceprezes Zarządu

Wiceprezes Zarządu

Wiceprezes Zarządu

Główny Księgowy – osoba
odpowiedzialna za
prowadzenie ksiąg
rachunkowych

DODATKOWE NOTY OBJAŚNIAJĄCE

1. Informacje ogólne

RAFAKO S.A. ("Spółka") jest spółką akcyjną z siedzibą w Raciborzu, ul. Łąkowa 33, której akcje znajdują się w publicznym obrocie. Spółka została utworzona aktem notarialnym dnia 12 stycznia 1993 roku. W dniu 24 sierpnia 2001 roku została wpisana do rejestru przedsiębiorców pod numerem KRS 34143 prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Gliwicach, X Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Jednostce dominującej nadano numer statystyczny REGON 270217865.

Czas trwania działalności Spółki jest nieoznaczony.

Śródroczne skrócone sprawozdanie finansowe Spółki obejmuje okres 9 miesięcy zakończony dnia 30 września 2017 roku oraz zawiera dane porównawcze za okres 9 miesięcy zakończony dnia 30 września 2016 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku. Sprawozdanie z całkowitych dochodów oraz noty do sprawozdania z całkowitych dochodów obejmują dane za okres 3 miesięcy zakończony dnia 30 września 2017 roku oraz dane porównawcze za okres 3 miesięcy zakończony dnia 30 września 2016 roku - nie były przedmiotem przeglądu lub badania przez biegłego rewidenta.

Głównym przedmiotem działalności Spółki jest:

- Produkcja wytwornic pary, z wyłączeniem kotłów do centralnego ogrzewania gorącą wodą,
- Obróbka metali i nakładanie powłok na metale,
- Produkcja przemysłowych urządzeń chłodniczych i wentylacyjnych,
- Naprawa i konserwacja metalowych wyrobów gotowych,
- Instalowanie maszyn przemysłowych, sprzętu i wyposażenia,
- Pozostałe specjalistyczne roboty budowlane, gdzie indziej niesklasyfikowane,
- Sprzedaż hurtowa wyrobów metalowych oraz sprzętu i dodatkowego wyposażenia hydraulicznego i grzejnego,
- Sprzedaż hurtowa odpadów i złomu,
- Działalność w zakresie inżynierii i związane z nią doradztwo techniczne,
- Pozostałe badania i analizy techniczne.

Spółka posiada Oddział w Turcji sporządzający samodzielne sprawozdanie finansowe, zgodne z prawem tureckim. Walutą funkcjonalną oddziału jest EUR.

Niniejsze śródroczne skrócone sprawozdanie finansowe Spółki za okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2017 roku zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd Spółki w dniu 29 listopada 2017 roku.

Śródroczny wynik finansowy może nie odzwierciedlać w pełni możliwego do zrealizowania wyniku finansowego za rok obrotowy.

Spółka sporządziła również śródroczne skrócone skonsolidowane sprawozdanie finansowe za okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2017 roku zatwierdzone do publikacji przez Zarząd Spółki w dniu 29 listopada 2017 roku.

2. Podstawa sporządzenia śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego

Niniejsze śródroczne skrócone sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowym Standardem Rachunkowości nr 34 „Śródroczna Sprawozdawczość Finansowa” zatwierdzonym przez UE („MSR 34”).

Śródroczne skrócone sprawozdanie finansowe Spółki zostało sporządzone zgodnie z zasadą kosztu historycznego, zmodyfikowaną dla instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej.

Śródroczne skrócone sprawozdanie finansowe jest przedstawione w złotych polskich („PLN”), a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, podane są w tysiącach złotych.

Spółka zastosowała MSSF według stanu obowiązującego dla sprawozdań finansowych za rok rozpoczynający się 1 stycznia 2017 roku.

Śródroczne skrócone sprawozdanie finansowe Spółki zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Spółkę w okresie co najmniej 12 miesięcy po dniu bilansowym, czyli 30 września 2017 roku.

Kluczową kwestią z perspektywy możliwości kontynuowania działalności Spółki jest zapewnienie odpowiedniego portfela zamówień oraz utrzymanie płynności finansowej, w tym przede wszystkim zapewnienie wystarczających źródeł ich finansowania.

Analizując sytuację finansową Spółki należy zwrócić uwagę na następujące elementy: w okresie 9 miesięcy zakończonym dnia 30 września 2017 roku Spółka rozpoznała 450 milionów złotych przychodów ze sprzedaży oraz 20 milionów straty netto, dodatkowo na dzień 30 września 2017 roku Spółka prezentuje 87 milionów złotych aktywów obrotowych netto, w tym 51 milionów złotych środków pieniężnych. Niższy poziom przychodów w okresie 9 miesięcy 2017 roku w porównaniu do 9 miesięcy roku 2016 jest głównie następstwem niższej sprzedaży na kontraktach o znacznym stopniu zaawansowania przy jednoczesnym niewielkim zaawansowaniu dwóch istotnych kontraktów zdobytych w drugiej połowie 2016 roku (na budowę bloku kogeneracyjnego opalanego biopaliwem o wartości 150 milionów euro netto oraz na dostawę i montaż instalacji katalitycznego odazotowania spalin wraz z modernizacją elektrofiltrów o wartości 289 milionów złotych).

Pomimo niższej sprzedaży w porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego, Spółce udało się osiągnąć wyższy wynik brutto na sprzedaży, głównie ze względu na dokonanie korekt w wycenie kontraktów na podstawie przeprowadzenia okresowej analizy kosztów poniesionych oraz weryfikacji założeń odnośnie przyszłych kosztów.

W okresie 9 miesięcy 2017 roku Spółka, zgodnie z założeniami, doprowadziła do podpisania w dniu 30 czerwca 2017 roku z PKO BP S.A. aneksu wydłużającego okres spłaty kredytu bankowego w kwocie do 150 milionów złotych do dnia 30 czerwca 2018 roku oraz podpisania w dniu 1 marca 2017 roku aneksu z TAURON Wytwarzanie S.A. dotyczącego zwiększenia ceny kontraktowej na projekcie Jaworzno o kwotę 71 milionów złotych netto oraz wydłużenia terminu realizacji kontraktu o 8 miesięcy. Dodatkowo, dnia 16 sierpnia 2017 roku Spółka powzięła informację, iż oferta konsorcjum, w skład którego wchodzi Spółka, została wybrana przez PT. PLN (PERSERO) do realizacji „Budowy dwóch bloków parowych opalanych węglem w Indonezji na wyspie Lombok (2x50 MW)” – udział Spółki wynosi 70 milionów euro. W 2017 roku Spółka pozyskała w towarzystwach ubezpieczeniowych nowe limity gwarancyjne na łączną kwotę 138,9 milionów złotych. Gwarancje wystawiane w ramach tych limitów mogą być wykorzystane do zabezpieczenia zarówno kontraktów krajowych, jak i zagranicznych. Trwają prace nad pozyskaniem dalszych limitów gwarancyjnych, w tym limitów bankowych, głównie na finansowanie kontraktów zagranicznych w związku z uczestnictwem Spółki w ofertach poza granicami kraju. Działania te zostały zrealizowane zgodnie z założeniami Zarządu i pozytywnie wpływają na sytuację płynnościową Spółki.

Istotnym elementem analizy jest przygotowana przez Zarząd Spółki prognoza rachunku wyników i przepływów pieniężnych na kolejne 12 miesięcy po dniu 30 września 2017 roku (oraz na kolejne okresy). Spośród założeń prognozy kluczowe odnoszą się do:

- wzrostu przychodów - założenie to oparte jest na posiadanym portfelu zamówień (który w znaczący sposób wypełnia założenia poziomu przychodów) oraz zdobyciu istotnego poziomu nowych kontraktów. Zarząd Spółki prowadzi działania zmierzające do osiągnięcia w 2018 roku dodatniej rentowności oraz dalszej poprawy sytuacji płynnościowej Spółki. Plany oparte są na przewidywanej realizacji podpisanych kontraktów, które zabezpieczają znaczącą część prognozowanej sprzedaży oraz na zamówieniach, jakie Spółka musi pozyskać w ciągu kolejnych 12 miesięcy, aby zrealizować w pełni budżet przychodowy;
- terminowej realizacji kontraktów, które Spółka posiada w swoim portfelu, w szczególności terminowej realizacji przepływów finansowych związanych z realizacją tych kontraktów;
- realizacji kontraktów, które Spółka posiada w swoim portfelu na poziomie zakładanej obecnie marży, w szczególności brak pogłębiania się strat już rozpoznanych na niektórych kontraktach;
- kontynuacji działań zmierzających do utrzymania oraz zwiększenia portfela zamówień;
- zakładanego elastycznego poziomu nakładów inwestycyjnych, który jest możliwy do ograniczenia w istotnym zakresie;
- braku istotnych ograniczeń ze strony instytucji finansowych w dostępie Spółki do niezbędnych gwarancji finansowych wymaganych w procesie zdobywania zamówień i ich realizacji, oraz przedłużenia finansowania działalności Spółki w formie kredytu bankowego po dniu 30 czerwca 2018 roku.

Biorąc pod uwagę wyzwania stojące przed Spółką, Zarząd podjął kroki zmierzające do pozyskania nowych źródeł finansowania, w tym m.in. w formie emisji akcji. Zdaniem Zarządu wzmocnienie finansowe Spółki umożliwi jej dalszy stabilny rozwój oraz utrzymanie odpowiedniego poziomu konkurencyjności.

Pomimo niższego niż wcześniej zakładano poziomu sprzedaży i wyniku finansowego za okres 9 miesięcy zakończony dnia 30 września 2017 roku, mając na uwadze strukturę aktywów obrotowych netto Spółki, posiadany stan środków pieniężnych, jak również stan portfela zamówień, a także przygotowany na kolejne 12 miesięcy rachunek przepływów pieniężnych, Zarząd nie stwierdza na dzień sporządzenia niniejszego śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego istotnych zagrożeń w zakresie możliwości kontynuacji działalności w dającej się przewidzieć przyszłości.

W związku z powyższym niniejsze śródroczne skrócone sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Spółkę w dającej się przewidzieć przyszłości.

Ocenę sytuacji Spółki (pomimo ograniczeń określonych w nocie 11.1.1) należy także uzupełnić o bardzo dobrą sytuację finansową spółki E003B7 sp. z o.o. (która realizuje około 88,7% projektu Jaworzno 910MW o wartości około 4,6 miliarda złotych, i która osiągnęła przychody ze sprzedaży za okres 9 miesięcy 2017 roku w wysokości 852 milionów złotych, przy wyniku netto 43 milionów złotych i aktywach obrotowych netto w wysokości 145 milionów złotych, oraz braku istotnych ryzyk związanych z realizacją tego projektu).

3. Istotne zasady (polityka) rachunkowości

Zasady (polityki) rachunkowości zastosowane do sporządzenia śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego są spójne z tymi, które zastosowano przy sporządzaniu rocznego sprawozdania finansowego Spółki za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku. Po 1 stycznia 2016 roku nie opublikowano nowych lub zmienionych standardów oraz interpretacji obowiązujących dla okresów rocznych rozpoczynających się po 1 stycznia 2016 roku. Standardy i interpretacje, które zostały wydane, ale nie obowiązują ponieważ nie zostały jeszcze zatwierdzone przez Unię Europejską lub zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, ale nie zostały wcześniej zastosowane przez Spółkę zaprezentowane zostały w rocznym sprawozdaniu finansowym za rok 2016. W okresie 9 miesięcy 2017 roku opublikowano jedynie standard MSSF 17 Umowy ubezpieczeniowe oraz KIMSF 23 Niepewność związana z ujmowaniem podatku dochodowego.

Spółka nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie żadnego standardu, interpretacji lub zmiany, która została opublikowana, lecz nie weszła dotychczas w życie w świetle przepisów Unii Europejskiej.

Na dzień zatwierdzenia niniejszego śródrocznego skróconego jednostkowego sprawozdania finansowego do publikacji Zarząd nie zakończył jeszcze prac nad oceną wpływu wprowadzenia nowych standardów oraz interpretacji na stosowane przez Spółkę zasady (politykę) rachunkowości w odniesieniu do działalności Spółki lub jej wyników finansowych.

Wdrożenie MSSF 15

Na dzień sporządzenia niniejszego śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego Spółka prowadzi zaawansowane prace nad wdrożeniem postanowień MSSF 15 Przychody z umów z klientami poprzez analizę wszystkich realizowanych kontraktów pod kątem ich ujęcia wg zmienionych kryteriów ujmowania przychodów. Ze względu na zakres zmian i koniecznych analiz, na dzień sporządzenia niniejszego śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego Spółka nie dokonała jeszcze pełnego oszacowania liczbowego wpływu implementacji postanowień MSSF 15 na pozycje sprawozdania finansowego.

Spółka przeprowadziła już wymaganą analizę większości istotnych realizowanych kontraktów pod kątem spełniania kryteriów ujęcia zgodnie z modelem pięciu kroków i na tym etapie nie zidentyfikowała istotnych różnic w stosunku do obecnego podejścia do ujmowania przychodów. Spółka realizuje kontrakty długoterminowe polegające na budowie składników aktywów dostosowanych do potrzeb indywidualnego klienta, dla których nie ma alternatywnego zastosowania. Ze względu na specyficzny charakter świadczonych usług Spółka traktuje je generalnie jako jedno zobowiązanie do świadczenia. W trakcie analiz realizowanych umów zidentyfikowane zostały również inne zobowiązania, których udział wartościowy w całości danej umowy jest znikomy lub ich realizacja pokrywać się będzie z momentem końcowego rozliczenia kontraktu. W takich przypadkach Spółka będzie korzystać z dopuszczonego w tym standardzie uproszczenia i rozliczać takie zobowiązania w ramach wyceny kontraktu bez ich wyodrębniania. Spółka przenosi kontrolę nad składnikiem aktywów lub usługą w miarę upływu czasu i tym samym spełnia zobowiązanie do wykonania świadczenia oraz ujmuje przychody w miarę upływu czasu stosując pomiar stopnia spełnienia zobowiązania oparty na poniesionych nakładach.

W ramach umowy Spółka jest zobowiązana świadczyć na rzecz klienta usługi gwarancji dla zrealizowanych obiektów. Spółka jest w trakcie szacowania poziomu rezerw odzwierciedlających oczekiwaną wartość kosztów realizacji gwarancji kontraktowych.

Na obecnym etapie wdrażania standardu Spółka nie zdecydowała jeszcze czy na moment pierwszego zastosowania MSSF 15 wybierze metodę pełnego podejścia retrospektywnego czy też metodę zmodyfikowanego podejścia retrospektywnego.

Wdrożenie MSSF 9

Na dzień sporządzenia niniejszego śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego Spółka przeanalizowała swój biznesowy model zarządzania aktywami finansowymi, którego głównym celem jest zapewnienie finansowania działalności operacyjnej Spółki poprzez utrzymywanie aktywów finansowych dla uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy lub przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek.

Spółka w niewielkim zakresie korzysta z instrumentów pochodnych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Spółka posiada udziały w jednostkach zależnych nienotowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych, ujmowane zgodnie z MSSF 10 Skonsolidowane sprawozdania finansowe.

Poza zmianą metodologii rozpoznawania odpisów aktualizujących wartość należności zgodnie z modelem szacowanych strat kredytowych Spółka nie dokonała zmiany w metodach wyceny posiadanych aktywów finansowych.

Na dzień sporządzenia niniejszego śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego Spółka szacuje, że wpływ postanowień MSSF 9 spowoduje konieczność rozpoznania dodatkowych odpisów aktualizujących wartość należności handlowych, których wartość nie będzie istotna.

4. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach

4.1. Profesjonalny osąd

Sporządzenie skróconego śródrocznego sprawozdania finansowego Spółki wymaga od Zarządu osądów, szacunków oraz założeń, które mają wpływ na prezentowane przychody, koszty, aktywa i zobowiązania i powiązane z nimi noty oraz ujawnienia dotyczące zobowiązań warunkowych. Niepewność co do tych założeń i szacunków może spowodować istotne korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w przyszłości.

W procesie stosowania zasad (polityki) rachunkowości Zarząd dokonał następujących osądów, które mają największy wpływ na przedstawiane wartości bilansowe aktywów i zobowiązań.

Klasyfikacja umów leasingu, w których Spółka występuje jako leasingobiorca

Spółka występuje jako strona umów leasingu. Spółka dokonuje klasyfikacji leasingu jako operacyjnego lub finansowego w oparciu o ocenę, w jakim zakresie ryzyko i korzyści z tytułu posiadania przedmiotu leasingu przypadają w udziale leasingodawcy, a w jakim leasingobiorcy. Ocena ta opiera się na treści ekonomicznej każdej transakcji.

Identyfikacja wbudowanych instrumentów pochodnych

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego kierownictwo Spółki dokonuje oceny, czy w ramach podpisanych umów występują cechy ekonomiczne i ryzyko właściwe dla wbudowanego instrumentu pochodnego w walucie obcej, które byłyby ściśle powiązane z cechami ekonomicznymi i ryzykiem właściwym dla umowy zasadniczej (głównego kontraktu).

Umowy konsorcjalne

Każdorazowo, po podpisaniu umowy o usługę budowlaną realizowanej w ramach konsorcjum, Zarząd dokonuje oceny charakteru umowy w celu określenia sposobu ujmowania przychodów i kosztów kontraktowych.

4.2. Niepewność szacunków

Poniżej omówiono podstawowe założenia dotyczące przyszłości i inne kluczowe źródła niepewności występujące na dzień bilansowy, z którymi związane jest istotne ryzyko znaczącej korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w następnym roku finansowym. Spółka przyjęła założenia i szacunki na temat przyszłości na podstawie wiedzy posiadanej podczas sporządzania śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego. Występujące założenia i szacunki mogą ulec zmianie na skutek wydarzeń w przyszłości wynikających ze zmian rynkowych lub zmian nie będących pod kontrolą Spółki. Takie zmiany są odzwierciedlane w szacunkach lub założeniach w chwili wystąpienia.

Poniżej omówiono podstawowe założenia dotyczące przyszłości i inne kluczowe źródła niepewności występujące na koniec okresu sprawozdawczego, z którymi związane jest istotne ryzyko znaczącej korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w następnym okresie sprawozdawczym.

Utrata wartości aktywów

Na koniec okresu sprawozdawczego Spółka przeprowadza test na utratę wartości firmy oraz analizę utraty wartości rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych o określonym okresie użytkowania, w przypadku których zidentyfikowano przesłanki utraty wartości. Wymaga to oszacowania wartości odzyskiwalnej ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego należą te aktywa. Wartość odzyskiwalna odpowiada wartości wyższej z dwóch – użytkowej lub godziwej pomniejszonej o koszty zbycia. Oszacowanie wartości użytkowej polega na ustaleniu przyszłych przepływów pieniężnych generowanych przez ośrodek wypracowujący środki pieniężne i ustalenia stopy dyskontowej do zastosowania w celu obliczenia bieżącej wartości tych przepływów. Spółka dokonała oceny, czy występują przesłanki mogące wskazywać na utratę wartości aktywów. Przeprowadzona analiza wykazała, że w okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2017 roku przesłanki takie nie wystąpiły.

Wartości odpisów aktualizujących wartość aktywów na koniec okresu sprawozdawczego zostały przedstawione w notach 11.10, 11.14 i 11.15 niniejszego śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego.

Wycena rezerw z tytułu świadczeń pracowniczych

Rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych zostały oszacowane za pomocą metod aktuarialnych. Przyjęte w tym celu założenia zostały przedstawione w notce 11.23. Zmiana rezerw z tytułu świadczeń pracowniczych w okresie związana jest z ujęciem kosztów bieżącego zatrudnienia, kosztów odsetek oraz wypłaconych świadczeń.

Składnik aktywów z tytułu podatku dochodowego

Spółka rozpoznaje składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego, w tym aktywa z tytułu straty podatkowej, bazując na założeniu, że w przyszłości zostanie osiągnięty zysk podatkowy pozwalający na jego wykorzystanie w oparciu o przygotowane projekcje wyniku podatkowego. Pogorszenie uzyskiwanych wyników podatkowych w przyszłości mogłoby spowodować, że założenie stałoby się nieuzasadnione. Aktywa z tytułu podatku odroczonego są wyceniane przy zastosowaniu stawek podatkowych, które będą stosowane na moment przewidywanego zrealizowania składnika aktywów, przyjmując za podstawę przepisy podatkowe, które obowiązywały na dzień sporządzenia niniejszego śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego.

Wartość godziwa instrumentów finansowych

Wartość godziwą instrumentów finansowych, dla których nie istnieje aktywny rynek ustala się wykorzystując odpowiednie techniki wyceny. Przy wyborze odpowiednich metod i założeń Spółka kieruje się profesjonalnym osądem. Sposób ustalenia wartości godziwej poszczególnych instrumentów finansowych został przedstawiony w notce 13.

Stawki amortyzacyjne

Wysokość stawek oraz odpisów amortyzacyjnych jest ustalana na podstawie przewidywanego okresu ekonomicznego użytkowania danego składnika rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych, a także szacunków dotyczących wartości rezydualnej środków trwałych. Spółka corocznie dokonuje weryfikacji przyjętych okresów ekonomicznej użyteczności na podstawie bieżących szacunków.

Ujmowanie przychodu

Spółka stosuje metodę procentowego zaawansowania prac przy rozliczaniu kontraktów długoterminowych. Stosowanie tej metody wymaga od Spółki szacowania proporcji dotychczas wykonanych prac do całości usług do wykonania. Gdyby szacunek łącznych kosztów realizacji kontraktów wzrósł o 10%, w stosunku do oszacowania Spółki, kwota przychodu zostałaby zmniejszona o około 28,2 mln złotych.

Przychody są ujmowane w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że spółka uzyskała korzyści ekonomiczne związane z daną transakcją oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób.

Przychody ze sprzedaży

Przychody ze sprzedaży wykazuje się w wartości godziwej zapłaty otrzymanej lub należnej z tytułu sprzedaży towarów i usług po pomniejszeniu o podatek od towarów i usług, rabaty i upusty:

- a) przychód ze sprzedaży produktów i towarów ujmuje się w momencie, gdy znaczące ryzyko i korzyści wynikające z prawa własności produktów i towarów zostały przekazane nabywcy oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób;
- b) przychody z tytułu świadczenia usług budowlanych są ujmowane na podstawie stopnia zaawansowania ich realizacji. Przychody z tytułu realizacji umów o usługę budowlaną rozpoznaje się i ujmuje zgodnie z zasadami omówionymi w nocie 8.23.6 sprawozdania finansowego za 2016 rok;
- c) przychody z tytułu sprzedaży usług ujmuje się w okresie, w którym świadczone usługę wtedy, gdy: - kwotę przychodów można ocenić w sposób wiarygodny, - istnieje prawdopodobieństwo, że jednostka gospodarcza uzyska korzyści ekonomiczne z tytułu transakcji, - stopień realizacji transakcji na dzień bilansowy może być określony w wiarygodny sposób.

Rezerwa na przewidywane straty na kontrakcie

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego Spółka dokonuje aktualizacji szacunków całkowitych przychodów oraz kosztów z tytułu umów o usługę budowlaną rozliczanych metodą stopnia zaawansowania kontraktu. Przewidywaną stratę na kontrakcie Spółka ujmuje jako koszt działalności podstawowej zgodnie z MSSF. Szczegóły dotyczące rozliczenia przychodów i kosztów z umów o usługę budowlaną za okres sprawozdawczy zostały przedstawione w nocie 10 niniejszego śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego.

Rezerwa na koszty z tytułu nieterminowej realizacji umów

Spółka tworzy rezerwę na karę umowną z tytułu nieterminowej realizacji umowy, jeżeli występuje istotne prawdopodobieństwo naliczenia kary za opóźnienie w realizacji przedmiotu umowy i opóźnienie to powstało z winy Spółki, jako wykonawcy umowy. Wysokość rezerwy wynika z zapisanej w danej umowie wartości kary za dany okres opóźnienia. Szczegóły dotyczące wartości oszacowanych w ten sposób rezerw zostały zaprezentowane w nocie 0 niniejszego śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego.

Rezerwa na naprawy gwarancyjne

Rezerwy na naprawy gwarancyjne są tworzone w następstwie oszacowania spodziewanych i możliwych do oszacowania kosztów nadzoru własnego i obcego, napraw, prac i robót gwarancyjnych związanych z zobowiązaniami kontraktowymi Spółki, wynikającymi z zakończenia realizacji kontraktu długoterminowego (w tym kosztów usuwania tzw. „usterek nielimitujących” oraz innych kosztów zakończonego projektu głównego, których (z uwagi na spodziewaną datę pojawienia się kosztu) nie można odnieść do zamykanego projektu głównego. Wysokość tworzonej rezerwy jest sumą oszacowanych kosztów (własnych Spółki i kosztów „zewnątrznych” dostaw i usług) pomniejszoną o spodziewane, prawdopodobne przychody z tytułu refundacji tych kosztów (np. od dostawców i podwykonawców).

Odpisy aktualizujące wartość aktywów finansowych

Na dzień zakończenia okresu sprawozdawczego Spółka ocenia czy istnieją obiektywne dowody utraty wartości składnika należności lub grupy aktywów finansowych. Jeżeli wartość możliwa do odzyskania składnika aktywów jest niższa od jego wartości bilansowej jednostka dokonuje odpisu aktualizującego do poziomu bieżącej wartości planowanych przepływów pieniężnych.

Niepewność związana z rozliczeniami podatkowymi

Regulacje dotyczące podatku od towarów i usług, podatku dochodowego od osób prawnych oraz obciążeń związanych z ubezpieczeniami społecznymi podlegają częstym zmianom. Te częste zmiany powodują brak odpowiednich punktów odniesienia, niespójne interpretacje oraz nieliczne ustanowione precedensy, które mogłyby mieć zastosowanie. Obowiązujące przepisy zawierają również niejasności, które powodują różnice w opiniach, co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych, zarówno pomiędzy organami państwowymi jak i organami państwowymi i przedsiębiorstwami.

Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności (na przykład kwestie celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów, które uprawnione są do nakładania wysokich kar i grzywien, a wszelkie dodatkowe zobowiązania podatkowe, wynikające z kontroli, muszą zostać zapłacone wraz z wysokimi odsetkami. Te warunki powodują, że ryzyko podatkowe w Polsce jest większe niż w krajach o bardziej dojrzałym systemie podatkowym.

W konsekwencji, kwoty prezentowane i ujawniane w sprawozdaniach finansowych mogą się zmienić w przyszłości w wyniku ostatecznej decyzji organu kontroli podatkowej.

Z dniem 15 lipca 2016 roku do Ordynacji Podatkowej zostały wprowadzone zmiany w celu uwzględnienia postanowień Ogólnej Klauzuli Zapobiegającej Nadużyciom (GAAR). GAAR ma zapobiegać powstawaniu i wykorzystywaniu sztucznych struktur prawnych tworzonych w celu uniknięcia zapłaty podatku w Polsce. GAAR definiuje unikanie opodatkowania, jako czynność dokonaną przede wszystkim w celu osiągnięcia korzyści podatkowej, sprzecznej w danych okolicznościach z przedmiotem i celem ustawy podatkowej. Zgodnie z GAAR taka czynność nie skutkuje osiągnięciem korzyści podatkowej, jeżeli sposób działania był sztuczny. Wszelkie występowanie (i) nieuzasadnionego dzielenia operacji, (ii) angażowania podmiotów pośredniczących mimo braku uzasadnienia ekonomicznego lub gospodarczego, (iii) elementów wzajemnie się znośzących lub kompensujących oraz (iv) inne działania o podobnym działaniu do wcześniej wspomnianych, mogą być potraktowane jako przesłanka istnienia sztucznych czynności podlegających przepisom GAAR. Nowe regulacje będą wymagać znacznie większego osądu przy ocenie skutków podatkowych poszczególnych transakcji.

Klauzulę GAAR należy stosować w odniesieniu do transakcji dokonanych po jej wejściu w życie oraz do transakcji, które zostały przeprowadzone przed wejściem w życie klauzuli GAAR, ale dla których po dacie wejścia klauzuli w życie korzyści były lub są nadal osiągane. Wdrożenie powyższych przepisów umożliwi polskim organom kontroli podatkowej kwestionowanie realizowanych przez podatników prawnych ustaleń i porozumień, takich jak restrukturyzacja i reorganizacja grupy.

Spółka ujmuje i wycenia aktywa lub zobowiązania z tytułu bieżącego i odroczonego podatku dochodowego przy zastosowaniu wymogów MSR 12 Podatek dochodowy w oparciu o zysk (stratę podatkową), podstawę opodatkowania, nierozliczone straty podatkowe, niewykorzystane ulgi podatkowe i stawki podatkowe, uwzględniając ocenę niepewności związanych z rozliczeniami podatkowymi.

Gdy istnieje niepewność co do tego, czy i w jakim zakresie organ podatkowy będzie akceptował poszczególne rozliczenia podatkowe transakcji, Spółka ujmuje te rozliczenia uwzględniając ocenę niepewności.

5. Waluta pomiaru i waluta sprawozdań finansowych

Walutą pomiaru i walutą sprawozdawczą niniejszego śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego jest złoty polski.

Kursy walutowe przyjęte dla potrzeb wyceny bilansowej:

	30 września 2017	31 grudnia 2016	30 września 2016
USD	3,6519	4,1793	3,8558
EUR	4,3091	4,4240	4,3120
GBP	4,8842	5,1445	4,9962
CHF	3,7619	4,1173	3,9802
SEK	0,4492	0,4619	0,4487
TRY	1,0269	1,1867	1,2822

6. Zmiana szacunków

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2017 roku oraz na dzień 30 września 2017 roku nie miały miejsca żadne zmiany szacunków w istotnych obszarach działalności Spółki, które zostały opisane w nocie 4.2..

7. Zmiany w strukturze Spółki

W dniu 24 lipca 2017 roku postanowieniem Sądu Rejonowego Katowice-Wschód zakończono postępowanie upadłościowe Fabryki Elektrofiltrów ELWO S.A. w upadłości likwidacyjnej w Pszczynie, której upadłość obejmującą likwidację majątku została ogłoszona 26 lutego 2009 roku postanowieniem Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach.

8. Sezonowość lub cykliczność działalności Spółki

Działalność Spółki nie cechuje się sezonowością ani cyklicznością istotnie wpływającą na wynik finansowy.

9. Informacje dotyczące segmentów

Spółka działa w jednym segmencie rynku, tj. segmencie „Obiekty energetyczne i ochrony środowiska”.

10. Informacje dotyczące umów o usługę budowlaną

Przychody z tytułu umów o usługę budowlaną są ujmowane na podstawie stopnia zaawansowania ich realizacji. Procentowy stan zaawansowania realizacji usługi ustalany jest jako stosunek kosztów poniesionych do sumy szacowanych kosztów niezbędnych do zrealizowania umowy.

Poniższa tabela przedstawia skutki wyceny umów o usługę budowlaną, w tym przychody oraz koszty realizowanych umów w okresie 9 miesięcy zakończonym dnia 30 września 2017 roku oraz dnia 30 września 2016 roku, jak również kwoty należne zamawiającym oraz kwoty należne od zamawiających z tytułu prac wynikających z realizowanych umów na podane powyżej daty.

	30 września 2017 (niebadane)	31 grudnia 2016	30 września 2016 (niebadane)
Poniesione koszty umów (narastająco)	2 857 082	2 965 209	2 836 431
Ujęte zyski pomniejszone o ujęte straty (narastająco)	126 978	181 204	189 523
Przychody z umowy obliczone wg stopnia zaawansowania wykonania umowy (narastająco)	2 984 059	3 146 413	3 025 954
Należności uwarunkowane wykonaniem umowy (faktury częściowe narastająco)	<u>2 843 590</u>	<u>3 064 402</u>	<u>2 825 346</u>
Kwota brutto należna Zamawiającym z tytułu prac wynikających z umowy (pasywa), w tym:	(41 299)	(76 992)	(78 182)
- zaliczki otrzymane (zobowiązania z tytułu zaliczek)	(49 143)	(27 841)	(42 897)
- korekta wartości zaliczek z tytułu kwot należnych od Zamawiających	49 140	26 048	35 048
- kwota brutto należna zamawiającym z tytułu wyceny kontraktów	(41 296)	(75 199)	(70 333)
Rozliczenia międzyokresowe z tytułu wyceny umów o usługę budowlaną, w tym:	163 501	172 387	271 420
- kwota brutto należna od Zamawiających z tytułu prac wynikających z umowy (aktywo)	147 503	155 257	253 281
- koszty pozyskania kontraktów i pozostałe koszty kontraktów rozliczane w czasie	15 998	17 130	18 139
Rezerwa na kary z tytułu nieterminowej realizacji umów lub niedotrzymania gwarantowanych parametrów technicznych	(4 795)	(4 856)	(3 762)
Rezerwa na straty wynikające z umów	<u>(10 084)</u>	<u>(19 239)</u>	<u>(13 626)</u>

Spółka każdorazowo analizuje umowy pod kątem potencjalnych strat, które ujmowane są bezzwłocznie jako koszt zgodnie z MSR 11.36. W ramach wyceny umów o usługę budowlaną, zgodnie z MSR 11.11-15 Spółka uwzględnia odpowiednio szacunki kar z tytułu opóźnień w realizacji umów lub niedotrzymania gwarantowanych parametrów technicznych. Szacunki wielkości kar prowadzone są w oparciu o dokumentację źródłową dotyczącą stwierdzonych opóźnień w realizacji prac lub problemów dotyczących gwarantowanych parametrów technicznych, w oparciu o założenia umowne oraz szacunek kierownictwa dotyczący ryzyka ich wystąpienia. Poziom szacowanego ryzyka uzależniony jest w znacznej części od czynników zewnętrznych będących częściowo poza kontrolą i może ulec zmianie w kolejnych okresach. Realizacja części kontraktów, w odniesieniu do których rozpoznano rezerwę na kary z tytułu nieterminowej realizacji umów lub niedotrzymania gwarantowanych parametrów technicznych, obarczona jest ryzykiem powstania sporu, który w ocenie Spółki rodzi ryzyko o nieokreślonych konsekwencjach.

W pozycji „Koszty pozyskania kontraktów i pozostałe koszty kontraktów rozliczane w czasie” Spółka ujmuje rozliczenia międzyokresowe kosztów pozyskania kontraktów oraz kosztów gwarancji bankowych i ubezpieczeniowych związanych z realizacją kontraktów.

10.1. Informacje dotyczące kluczowych kontraktów realizowanych przez Spółkę**10.1.1. Projekt Jaworzno**

Spółka RAFAKO S.A. w Konsorcjum firm: RAFAKO S.A. (Lider Konsorcjum) i MOSTOSTAL WARSZAWA S.A. realizuje kontrakt na „Budowę nowych mocy w technologiach węglowych w TAURON Wytwarzanie S.A. – Budowę bloku energetycznego o mocy 800 – 910 MW na parametry nadkrytyczne w Elektrowni Jaworzno III – Elektrownia II – w zakresie: kocioł parowy, turbozespół, budynek główny, część elektryczna i AKPiA bloku”. Wartość kontraktu wynosi około 5,5 miliarda złotych brutto. W dniu 4 sierpnia 2013 roku dokonano zmiany umowy konsorcjum realizującego Projekt Jaworzno – główna zmiana dotyczyła przejęcia przez RAFAKO S.A. 99,99% prac w ramach Projektu (Mostostal Warszawa 0,01%) i tym samym zmiany podziału wynagrodzenia należnego każdemu z partnerów konsorcjum odpowiednio do udziału w realizowanych pracach.

Zasady rozliczania Projektu Jaworzno:

Na potrzeby realizacji Projektu została utworzona spółka celowa (E003B7 Sp. z o.o.), której RAFAKO S.A. podzleciła około 88,7% zakresu prac Projektu, pozostałe 11,3% pozostaje w bezpośredniej realizacji RAFAKO S.A. (o wartości około 506 milionów złotych, w tym zaprojektowanie tzw. wyspy kotłowej oraz dostawa części ciśnieniowych kotła i instalacji odpylania), która głównie planowana jest na lata 2015 – 2017.

RAFAKO S.A. oraz E003B7 Sp. z o.o. na potrzeby realizacji Projektu zawarły umowy z podmiotami finansowymi, na mocy których otrzymały gwarancje bankowe/ubezpieczeniowe, o łącznej początkowej wartości 645 milionów złotych niezbędne do realizacji tego projektu, jednocześnie ustanowione zostały zabezpieczenia na majątku obu podmiotów jako zabezpieczenie dla tych instrumentów. W dniu 20 listopada 2017 roku podpisany został z zamawiającym aneksie wydłużającym termin realizacji projektu oraz podnoszącym jego wartość, co zostało szerzej opisane w notce 32 niniejszego śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego.

W wyniku uzgodnień z instytucjami finansowymi, które udzieliły gwarancji związanych z kontraktem Jaworzno, RAFAKO S.A. nie przewiduje wypłaty dywidendy ze spółki E003B7 Sp. z o.o. do czasu trwania umów gwarancyjnych, tj. do kwietnia 2020 roku, ponieważ mogłoby to skutkować negatywnymi konsekwencjami ze strony instytucji gwarantujących.

RAFAKO S.A. w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym kompensuje przychody i koszty oraz rozrachunki dotyczące realizacji Projektu powstałe pomiędzy RAFAKO S.A. a spółką celową. RAFAKO S.A. ujmuje w jednostkowym sprawozdaniu finansowym jedynie przychody i koszty dotyczące jej zakresu prac, czyli 11,3% zakresu prac na Projekcie Jaworzno. W sprawozdaniu jednostkowym nie są ujmovane przychody i koszty dotyczące części realizowanej przez spółkę celową E003B7 Sp. z o.o. – ta część jest prezentowana w jednostkowym sprawozdaniu E003B7 Sp. z o.o. oraz w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej RAFAKO.

RAFAKO S.A. jako lider Konsorcjum wystawia faktury na pełny zakres prac na rzecz Zamawiającego; płatności z tytułu realizacji kontraktu są przekazywane bezpośrednio na rzecz Spółki celowej oraz kluczowych podwykonawców i poddostawców. Zapłata za zakres prac zrealizowany przez RAFAKO S.A. jest dokonywana przez spółkę celową.

10.1.2. Projekt Opole

W lutym 2012 roku Spółka jako lider Konsorcjum (RAFAKO S.A., Polimex-Mostostal S.A., Mostostal Warszawa S.A.) podpisała umowę z firmą PGE Elektrownia Opole S.A. (obecnie PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. – „Zamawiający”), o wartości 9,4 mld złotych, której przedmiotem jest zaprojektowanie, dostawa, wykonanie prac budowlanych, montaż, uruchomienie i wszystkie związane z tym procesem usługi, wykonane na zasadzie „pod klucz”, obiektu składającego się z bloku energetycznego nr 5 oraz nr 6 w Elektrowni Opole wraz z urządzeniami i wyposażeniem, jak również związanymi z nimi budynkami oraz budowlami.

RAFAKO S.A. zleciło swojej spółce zależnej tj. E001RK Sp. z o.o. („SPV-Rafako”) jako podwykonawcy realizację 100% zakresu prac i usług związanych z budową bloków w Elektrowni Opole. Wynagrodzenie SPV-Rafako za realizację prac i usług zostało określone na poziomie 3,96 miliarda złotych.

SPV-Rafako zawarła z GE Power Sp. z o.o. (dawniej Alstom Power Sp. z o.o.) umowę podwykonawczą, na mocy której SPV-Rafako powierzyła Alstom 100% zakresu prac i usług wchodzących w zakres prac Spółki w ramach Projektu Opole. GE Power przejął wszelką odpowiedzialność za realizację kontraktu wobec Zamawiającego.

Zasady rozliczania kontraktu Opole:

Prezentacja przychodów i kosztów wynikających z tego kontraktu nie ma wpływu na wartości wykazane w sprawozdaniu z całkowitych dochodów Spółki.

Wartość rozrachunków wynikających z tego kontraktu nie ma wpływu na wartości zaprezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Spółki.

Płatności wynikające z kontraktu, po spełnieniu warunków płatności są dokonywane przez Klienta bezpośrednio na rzecz GE Power.

11. Rodzaj i kwoty pozycji w znaczący sposób wpływających na aktywa, zobowiązania, kapitał, wynik finansowy oraz przepływy środków pieniężnych**11.1. Przychody ze sprzedaży, koszty sprzedaży, przychody i koszty operacyjne oraz finansowe**

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2017 roku Spółka uzyskała 450 750 tysięcy złotych przychodów ze sprzedaży, tj. o 156 992 tysiące złotych mniej niż w analogicznym okresie 2016 roku, głównie w następstwie niższej sprzedaży na kontraktach o znacznym stopniu zaawansowania przy jednoczesnym niewielkim zaawansowaniu dwóch istotnych kontraktów zdobytych w drugiej połowie 2016 roku (na budowę bloku kogeneracyjnego opalanego biopaliwem o wartości 150 milionów euro netto oraz na dostawę i montaż instalacji katalitycznego odzotowania spalin wraz z modernizacją elektrofiltrów o wartości 289,2 miliona złotych).

Koszt własny sprzedaży produktów i materiałów za okres 9 miesięcy 2017 roku wyniósł 390 200 tysięcy złotych, co przyniosło Spółce zysk brutto ze sprzedaży w wysokości 60 550 tysięcy złotych (o 24 201 tysięcy złotych więcej niż za pierwsze 9 miesięcy 2016 roku). Pomimo niższej sprzedaży w porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego, Spółce udało się osiągnąć wyższy wynik brutto na sprzedaży, głównie ze względu na dokonanie korekt w wycenie kontraktów na podstawie przeprowadzenia okresowej analizy kosztów poniesionych oraz weryfikacji założeń odnośnie przyszłych kosztów.

Istotny wpływ na poziom sprzedaży oraz wartości jednostkowego wyniku netto RAFAKO S.A. ma fakt, że RAFAKO S.A. samodzielnie realizuje i wykazuje w swoim jednostkowym sprawozdaniu jedynie ok. 11,3% wartości kontraktu na budowę bloku energetycznego o mocy 910 MW na parametry nadkrytyczne w Elektrowni Jaworzno III. Pozostałe ok. 88,7% wartości kontraktu realizuje spółka celowa E003B7 Sp. z o.o.

W bieżącym okresie sprawozdawczym na koszty sprzedaży wykazane w całkowitych dochodach Spółki za okres 9 miesięcy 2017 roku w kwocie 27 833 tysiące złotych największy wpływ miały koszty pozyskania nowych kontraktów w kwocie 8 940 tysięcy złotych (30 września 2016 roku: 19 446 tysięcy złotych), koszty promocji i reklamy w kwocie 4 029 tysięcy złotych (30 września 2016 roku: 3 216 tysięcy złotych) oraz utworzenie odpisów aktualizujących wartość należności handlowych w kwocie 3 112 tysięcy złotych (30 września 2016 roku: utworzenie odpisu w kwocie 138 tysięcy złotych).

Na pozostałe przychody operacyjne największy wpływ miał przychód z tytułu udzielonego poręczenia jednostce zależnej E003B7 Sp. z o.o. w kwocie 3 948 tysięcy złotych (30 września 2016 roku: 3 679 tysięcy złotych) oraz przychody z tytułu kar umownych w kwocie 141 tysięcy złotych (30 września 2016 roku: 67 tysięcy złotych).

Na pozostałe koszty operacyjne największy wpływ miały koszty z tytułu przekazanych darowizn o wartości 1 895 tysięcy złotych (30 września 2016 roku: 804 tysiące złotych) oraz koszty złomowania materiałów w kwocie 375 tysięcy złotych (30 września 2016 roku: 499 tysięcy złotych).

Przychody finansowe Spółki w okresie 9 miesięcy 2017 roku uzyskano w głównej mierze z tytułu odsetek od udzielonych kaucji w kwocie 318 tysięcy złotych (30 września 2016 roku: 677 tysięcy złotych) oraz z tytułu odsetek od instrumentów finansowych w kwocie 71 tysięcy złotych (30 września 2016 roku: 25 tysięcy złotych), a także dyskonto rozrachunków długoterminowych w kwocie 135 tysięcy złotych (30 września 2016 roku: 263 tysiące złotych).

Na koszty finansowe okresu decydujący wpływ miała nadwyżka ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi w kwocie 3 097 tysięcy złotych (30 września 2016 roku: 475 tysięcy złotych), koszty z tytułu odsetek od instrumentów finansowych w kwocie 2 041 tysięcy złotych (30 września 2016 roku: 2 417 tysięcy złotych) oraz odsetki od zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych w kwocie 573 tysiące złotych (30 września 2016 roku: 675 tysięcy złotych), a także prowizje bankowe od udzielonych kredytów i gwarancji finansowych oraz ubezpieczeń w kwocie 654 tysiące złotych (30 września 2016 roku: 708 tysięcy złotych).

Spadek wyniku netto został spowodowany przede wszystkim wzrostem kosztów sprzedaży, które w okresie 9 miesięcy 2017 roku wynosiły 23 812 tysięcy złotych (30 września 2016 roku: 22 621 tysięcy złotych), wysokimi kosztami finansowymi, które w okresie 9 miesięcy 2017 roku wynosiły 6 645 tysięcy złotych (30 września 2016 roku: 4 456 tysięcy złotych) oraz odroczonym podatkiem dochodowym związanym z wyceną umów o usługę budowlaną, który w okresie 9 miesięcy 2017 roku wynosił 9 555 tysięcy złotych (30 września 2016 roku: 2 195 tysięcy złotych).

11.2. Podatek dochodowy

Obciążenie podatkowe

Główne składniki obciążenia podatkowego w sprawozdaniu z całkowitych dochodów przedstawiają się następująco:

	<i>Okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2017 (niebadane)</i>	<i>Okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2016 (niebadane)</i>	<i>Okres 3 miesięcy zakończony 30 września 2017 (niebadane)</i>	<i>Okres 3 miesięcy zakończony 30 września 2016 (niebadane)</i>
Rachunek zysków i strat				
<i>Bieżący podatek dochodowy</i>	136	–	–	–
<i>Bieżące obciążenie z tytułu podatku dochodowego</i>	–	–	–	–
<i>Korekty dotyczące bieżącego podatku dochodowego z lat ubiegłych</i>	136	–	–	–
<i>Odroczony podatek dochodowy</i>	(14 940)	2 848	(8 164)	2 337
<i>Związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych</i>	(14 940)	2 848	(8 164)	2 337
<i>Korekty dotyczące odroczonego podatku dochodowego z lat ubiegłych</i>	–	–	–	–
Obciążenie podatkowe wykazane w rachunku zysków i strat	(14 804)	2 848	(8 164)	2 337
Inne całkowite dochody				
<i>Odroczony podatek dochodowy dotyczący innych całkowitych dochodów</i>	188	319	207	254
<i>Związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych</i>	188	319	207	254
Obciążenie podatkowe wykazane innych całkowitych dochodach	188	319	207	254

Odroczony podatek dochodowy wyliczony na dzień 30 września 2017 roku

Odroczony podatek dochodowy wyliczony na dzień 30 września 2017 roku wynika z następujących pozycji:

	Sprawozdanie z sytuacji finansowej		Sprawozdanie z całkowitych dochodów za okres 9 miesięcy zakończony	
	30 września 2017 (niebadane)	31 grudnia 2016	30 września 2017 (niebadane)	30 września 2016 (niebadane)
- od ulg inwestycyjnych	(2)	(2)	-	-
- od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością środków trwałych oraz wartości niematerialnych	(15 792)	(15 688)	(104)	(444)
- od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością aktywów wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	1 591	1 512	79	(106)
- od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością pożyczek i należności	1 290	1 125	165	399
- od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością należności i rozliczeń międzyokresowych z tytułu wyceny umów o usługę budowlaną	(29 946)	(20 504)	(9 442)	905
- od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością zapasów	2 200	2 276	(76)	19
- od rezerw bilansowych	13 197	17 504	(4 307)	(1 914)
- od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu	11	34	(23)	16
- od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez RZiS	34	-	34	-
- od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością zobowiązań z tytułu gwarancji, factoringu i wyłączone z zakresu MSR 39	-	-	-	(6)
- od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością zobowiązań, rezerw i rozliczeń międzyokresowych z tytułu wyceny umów o usługę budowlaną	36 951	37 064	(113)	(3 100)
- z tytułu straty podatkowej	17 083	17 083	-	16 243
- z tytułu korekty kosztów dotyczącej niezapłaconych faktur	6 234	7 763	(1 529)	(8 155)
- pozostałe	574	10	564	(690)
Obciążenie/korzyść z tytułu odroczonego podatku dochodowego			(14 752)	3 167
Aktywa/rezerwa netto z tytułu podatku odroczonego, w tym:	33 425	48 177		
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	33 425	48 177		
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego	-	-		

Na dzień 30 września 2017 roku Spółka rozpoznała aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego od wartości straty podatkowej wykazanej w kwocie 89 911 tysięcy złotych, która zostanie rozliczona w przyszłych okresach sprawozdawczych.

W okresie 9 miesięcy 2017 roku Spółka zanotowała stratę podatkową w wysokości 73 239 tysięcy złotych. Spółka przeprowadziła analizę realizowalności aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego od wartości straty podatkowej na podstawie prognoz podatkowych. Działając zgodnie z zasadą ostrożnej wyceny, Zarząd Spółki podjął decyzję o nierozpoznaniu aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego od wartości straty podatkowej zanotowanej w okresie 9 miesięcy 2017 roku. Całkowita wartość straty podatkowej za lata 2016 oraz 2017, która nie została rozpoznana w podatku odroczonym wynosi 107 828 tysięcy złotych.

11.3. Istotne pozycje w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych

Zmniejszenie stanu należności wykazane w rachunku przepływów pieniężnych za okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2017 roku w kwocie 120 921 tysięcy złotych wynikało przede wszystkim z następujących pozycji:

– ze zmniejszenia stanu należności handlowych w kwocie	118 234 tysiące złotych,
– ze zwiększenia stanu należności budżetowych (w tym z tytułu podatku VAT)	(2 068) tysięcy złotych,
– ze zwiększenia stanu udzielonych zaliczek w kwocie	(667) tysięcy złotych,
– ze zmniejszenia stanu należności z tytułu kaucji w kwocie	16 181 tysięcy złotych,
– ze zwiększenia stanu należności spornych w kwocie	(6 234) tysiące złotych,
– ze zwiększenia stanu należności z tytułu poręczeń w kwocie	(4 234) tysiące złotych,
– ze zwiększenia stanu należności z tytułu ZFŚS w kwocie	(536) tysięcy złotych,
– ze zmniejszenia stanu pozostałych należności w kwocie	245 tysięcy złotych.

Dokładny opis zmian wartości kaucji i należności spornych w okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2017 roku został zamieszczony w nocie 11.14.

Zmniejszenie stanu zobowiązań wykazane w rachunku przepływów pieniężnych w kwocie 36 072 tysiące złotych wynikało przede wszystkim z następujących pozycji:

– zmniejszenia stanu zobowiązań handlowych w kwocie	(40 519) tysięcy złotych,
– zmniejszenia stanu rezerw na naprawy gwarancyjne w kwocie	(3 021) tysięcy złotych,
– zmniejszenia stanu rezerw na świadczenia pracownicze w kwocie	(4 980) tysięcy złotych,
– zwiększenia stanu rezerw na opóźniony spływ kosztów w kwocie	16 685 tysięcy złotych,
– zmniejszenia stanu zobowiązań z tytułu podatku VAT w kwocie	(13 592) tysiące złotych,
– zwiększenia stanu rezerw na świadczenia emerytalne z wyłączeniem zysków/strat aktuarialnych w kwocie	215 tysięcy złotych,
– zwiększenia stanu pozostałych zobowiązań w kwocie	9 140 tysięcy złotych.

Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych z tytułu umów budowlanych wykazana w rachunku przepływów pieniężnych w kwocie (36 023) tysiące złotych wynikała przede wszystkim z następujących pozycji:

– zmniejszenia stanu należności z tytułu wyceny umów o usługę budowlaną i związanych z wyceną kontraktów rozliczeń międzyokresowych w kwocie	8 886 tysięcy złotych,
– zmniejszenia stanu rezerw z tytułu wyceny umów o usługę budowlaną w kwocie	(9 216) tysięcy złotych,
– zmniejszenie stanu zobowiązań z tytułu wyceny umów o usługę budowlaną w kwocie	(35 693) tysiące złotych,
w tym:	
zmniejszenia stanu zaliczek w kwocie	(1 790) tysięcy złotych.

Wartość przepływów środków pieniężnych z tytułu nabycia rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych wykazana w kwocie 3 016 tysięcy złotych wynikała z zakupu rzeczowych aktywów trwałych w kwocie 2 460 tysięcy złotych oraz wartości niematerialnych w kwocie 556 tysięcy złotych.

Główny wpływ na wartość przepływów środków pieniężnych z tytułu działalności finansowej miał spadek zadłużenia z tytułu kredytu w rachunku bieżącym i kredytu obrotowego udzielonego przez PKO BP S.A. w kwocie 64 573 tysiące złotych.

11.4. Rzeczowe aktywa trwałe

Za okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2017 roku (niebadane)	Grunty	Budynki	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe	Środki trwałe w budowie	Ogółem
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2017 roku	9 280	81 093	49 383	6 987	–	1 225	147 968
Nabycia	–	–	–	–	–	1 878	1 878
Zwiększenia z tytułu umów leasingu	–	–	–	110	–	–	110
Likwidacja/sprzedaż	–	–	(1)	(148)	–	–	(149)
Transfery ze środków trwałych w budowie	–	821	2 273	–	–	(3 094)	–
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	–	–	(1)	–	–	–	(1)
Odpis amortyzacyjny za okres sprawozdawczy	–	(1 938)	(4 063)	(1 041)	–	–	(7 042)
Odpis aktualizujący za okres sprawozdawczy	–	–	–	–	–	–	–
Pozostałe, w tym reklasyfikacja środków trwałych na/z aktywa przeznaczone do sprzedaży	–	–	–	(3)	–	–	(3)
Wartość netto na dzień 30 września 2017 roku (niebadane)	9 280	79 976	47 591	5 905	–	9	142 761*

*środki trwałe stanowiące zabezpieczenie zobowiązań Spółki na dzień bilansowy zostały zaprezentowane w notcie 11.16.1.

Za okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2016 roku (niebadane)	Grunty	Budynki	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe	Środki trwałe w budowie	Ogółem
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2016 roku	9 295	83 125	52 413	7 012	–	1 982	153 827
Nabycia	–	–	–	1 490	–	2 159	3 649
Likwidacja/sprzedaż	–	–	(157)	(59)	–	–	(216)
Transfery ze środków trwałych w budowie	–	371	2 158	219	–	(2 748)	–
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	–	–	(1)	–	–	–	(1)
Odpis amortyzacyjny za okres sprawozdawczy	–	(1 875)	(4 521)	(1 209)	–	–	(7 605)
Odpis aktualizujący za okres sprawozdawczy	–	–	–	–	–	–	–
Pozostałe, w tym reklasyfikacja środków trwałych na/z aktywa przeznaczone do sprzedaży	–	–	97	(33)	–	–	64
Wartość netto na dzień 30 września 2016 roku (niebadane)	9 295	81 621	49 989	7 420	–	1 393	149 718

11.5. Nabywanie i sprzedaż składników rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych

	<i>Okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2017 (niebadane)</i>	<i>Okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2016 (niebadane)</i>
Nabywanie składników rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych*	2 543	3 185
Przychody ze sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	164	202

* wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych w okresie na zakup środków trwałych wynikająca z tabeli ruchu środków trwałych oraz wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych na zakup wartości niematerialnych

Przedmiotem nakładów inwestycyjnych Spółki na rzeczowy majątek trwały były przede wszystkim nakłady na infrastrukturę budowlaną, zakupy oraz modernizacja maszyn i urządzeń do produkcji oraz zakup sprzętu komputerowego. Powyższe inwestycje były finansowane ze środków własnych oraz w formie leasingu finansowego.

11.6. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności i rozliczenia międzyokresowe kosztów – długoterminowe

	<i>30 września 2017 (niebadane)</i>	<i>31 grudnia 2016</i>
Należności z tytułu dostaw i usług, w tym:	3 326	3
Należności z tytułu dostaw i usług od jednostek powiązanych	–	–
Należności z tytułu dostaw i usług od pozostałych jednostek	3 326	3
Pozostałe należności i rozliczenia międzyokresowych kosztów, w tym:	99	281
Należności z tytułu sprzedaży środków trwałych i wartości niematerialnych	–	185
Kaucje	99	96
Należności ogółem (netto)	3 425	284
Odpis aktualizujący należności	–	–
Należności brutto	3 425	284

11.7. Akcje/udziały w jednostkach zależnych oraz pozostałych jednostkach

	<i>30 września 2017 (niebadane)</i>	<i>31 grudnia 2016</i>
Akcje/udziały w spółkach zależnych notowanych na giełdzie	–	–
Akcje/udziały w spółkach zależnych nienotowanych na giełdzie	29 349	29 349
Akcje/udziały w pozostałych spółkach notowanych na giełdzie	275	209
Akcje/udziały w pozostałych spółkach nienotowanych na giełdzie	18	18
	29 642	29 576

*akcje/udziały stanowiące zabezpieczenie zobowiązań Spółki na dzień bilansowy zostały zaprezentowane w notcie 11.16.3

11.8. Obligacje długoterminowe

W dniu 9 listopada 2016 roku PBG S.A. poinformowała o rozpoczęciu procedury emisji obligacji, których nabycie zostało zaoferowane wierzycielom zaspokajany zgodnie z Układem w Grupach 1, 3, 4, 5 i 6 (należności RAFAKO S.A. mieściły się w Grupie 3 obejmującej wierzycieli będących podmiotami zależnymi PBG S.A.).

W nawiązaniu do powyższego, Spółka RAFAKO S.A. w dniu 20 stycznia 2017 roku złożyła oświadczenie o przyjęciu propozycji nabycia zdematerializowanych zabezpieczonych obligacji zwykłych emitowanych w seriach od B1 do I1 przez PBG S.A., podmiot dominujący wobec Spółki, o wartości nominalnej 100 złotych, tj. łącznie 388 492 sztuki nieoprocentowanych obligacji o łącznej wartości nominalnej w wysokości 38 849 200,00 złotych. Jednocześnie ze złożeniem oświadczenia o przyjęciu propozycji nabycia obligacji, celem opłacenia ceny emisyjnej obligacji, RAFAKO S.A. złożyło oświadczenie o potrąceniu łącznej ceny emisyjnej obligacji w kwocie 38 849 200,00 złotych z wierzytelnością Spółki wobec PBG S.A. wynikającą z układu zawartego przez PBG S.A. w postępowaniu układowym zatwierdzonym postanowieniem Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto (sygn. XI GUp 29/12) z dnia 8 października 2015 roku, które stało się prawomocne w dniu 13 czerwca 2016 roku, w wyniku którego wierzytelność Spółki wobec PBG S.A. wynikająca z układu uległa umorzeniu. Szczegółowy opis wierzytelności został zaprezentowany w sprawozdaniu finansowym za 2016 rok.

W dniu 10 lutego 2017 roku nastąpił przydział obligacji na rzecz RAFAKO S.A. Poniżej zaprezentowano kluczowe informacje odnoszące się do warunków emisji:

- Obligacje podlegają wykupowi poszczególnymi seriami, co zostało zaprezentowane w poniższej tabeli przy czym wykup ostatniej serii przypada na dzień 30 czerwca 2020 roku.

Nr serii obligacji	Liczba obligacji	Wartość nominalna	Wartość serii (w złotych)	Termin wymagalności
seria B1	1 646	100,00 zł	164 600	2017-03-31
seria C1	35 208	100,00 zł	3 520 800	2017-06-30
seria D1	19 734	100,00 zł	1 973 400	2017-12-31
seria E1	41 386	100,00 zł	4 138 600	2018-06-30
seria F1	12 294	100,00 zł	1 229 400	2018-12-31
seria G1	49 961	100,00 zł	4 996 100	2019-06-30
seria H1	37 813	100,00 zł	3 781 300	2019-12-31
seria I1	190 450	100,00 zł	19 045 000	2020-06-30
	388 492		38 849 200	

Zgodnie z programem emisji obligacji PBG S.A. wyemitowało obligacje w łącznej kwocie 472 447 600,00 złotych, z których kwota 38 849 200,00 złotych została objęta w pierwszym kwartale 2017 roku przez Spółkę.

- Obligacje wyemitowane przez PBG S.A. zgodnie z warunkami emisji są obligacjami zabezpieczonymi w rozumieniu Ustawy z dnia 15 stycznia 2015 roku o obligacjach. Obligacje PBG S.A. są zabezpieczone przede wszystkim zastawem rejestrowym na 42 466 000 sztuk zdematerializowanych akcji RAFAKO S.A. (co stanowi 50% + 1 akcja kapitału RAFAKO S.A.), hipotekami na nieruchomościach Grupy PBG (z czego jedna wybrana hipoteka stanowi zabezpieczenie innego zobowiązania finansowego Grupy PBG S.A.), zastawami rejestrowymi na pozostałych aktywach Grupy PBG, poręczeniami oraz oświadczeniami o poddaniu się egzekucji do łącznej kwoty zabezpieczenia w wysokości 1 065 000 000,00 złotych zgodnie z art. 777 k.p.c. W ocenie Zarządu ustanowione zabezpieczenie w korespondencji z łączną kwotą zobowiązań z tytułu ww. obligacji na dzień sporządzenia niniejszego śródrocznego skróconego sprawozdania jest wystarczające, aby uznać że należność jest realizowalna.
- PBG S.A. zobowiązała się doprowadzić do dematerializacji obligacji oraz ich notowania na ASO GPW S.A. lub ASO Bondspot S.A. w ciągu 3 miesięcy od ich wyemitowania. Decyzją Zarządu Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. podjętą w dniu 9 marca 2017 roku, pierwsze notowanie obligacji PBG S.A. na okaziciela serii B, C, D, E, F, G, H oraz I w alternatywnym systemie obrotu na Catalyst odbyło się w dniu 10 marca 2017 roku.

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2017 roku jednostka dominująca PBG S.A. dokonała wykupu serii B1 i C1 obligacji o łącznej wartości 3 685 400 złotych.

Mając na uwadze pomyślnie zakończony proces upadłości układowej oraz realizację przez PBG S.A. założeń układu, w ocenie Zarządu przystąpienie przez Spółkę do programu obligacji zabezpieczonych zastawem rejestrowym na akcjach RAFAKO oraz hipotekach istotnie zmienia (uzupełnia) stan faktyczny w kontekście analizy oceny realizowalności tej wierzytelności w porównaniu do stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku. Mając na uwadze aktualny stan w ocenie Zarządu ryzyko związane z realizowalnością powyższego aktywa na dzień sporządzenia niniejszego śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego jest minimalne.

Na dzień 30 września 2017 zdyskontowana wartość obligacji o terminie wymagalności powyżej roku wynosiła 25 600 tysięcy złotych.

11.9. Inne aktywa finansowe długoterminowe

	<i>30 września 2017</i> <i>(niebadane)</i>	<i>31 grudnia 2016</i>
Inne aktywa finansowe długoterminowe, w tym:	15 157	34 994
Należności od jednostki powiązanej wynikające z zawartego układu	–	24 071
Należności z tytułu udzielonych poręczeń wobec jednostek powiązanych	15 157	10 923
	<u>15 157</u>	<u>34 994</u>

W 2017 roku Spółka dokonała konwersji posiadanych należności od jednostki powiązanej PBG S.A., które uległy konwersji na obligacje, co zostało szerzej opisane w nocie 11.8 niniejszego śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego.

11.10. Zapasy

	<i>30 września 2017</i> <i>(niebadane)</i>	<i>31 grudnia 2016</i>
Materiały (według wartości netto możliwej do uzyskania)		
Według ceny nabycia	24 991	25 017
Według wartości netto możliwej do uzyskania	13 411	13 039
Zapasy ogółem, według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia (kosztu wytworzenia) oraz wartości netto możliwej do uzyskania	<u>13 411</u>	<u>13 039</u>

*zapasy stanowiące zabezpieczenie zobowiązań Spółki na dzień bilansowy zostały zaprezentowane w nocie 11.16.4.

Odpisy aktualizujące wartość zapasów

	<i>Okres 9 miesięcy</i> <i>zakończony</i> <i>30 września 2017</i> <i>(niebadane)</i>	<i>Okres 9 miesięcy</i> <i>zakończony</i> <i>30 września 2016</i> <i>(niebadane)</i>
Stan na początek okresu	(11 978)	(10 353)
- utworzenie odpisu aktualizującego	(796)	(4 052)
- rozwiązanie odpisu aktualizującego	–	–
- wykorzystanie odpisu aktualizującego	1 194	3 951
Stan na koniec okresu	<u>(11 580)</u>	<u>(10 454)</u>

11.11. Obligacje krótkoterminowe

Na dzień 30 września 2017 roku Spółka posiadała obligacje o terminie wymagalności poniżej roku o wartości 6 112 tysięcy złotych, które zostały szerzej opisane w nocie 11.8 niniejszego śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego.

11.12. Inne aktywa finansowe krótkoterminowe

	30 września 2017 <i>(niebadane)</i>	31 grudnia 2016
Inne aktywa finansowe krótkoterminowe, w tym:	–	
Zaliczka na poczet nabycia prawa do pożyczki	10 500	10 500
Odpis aktualizujący wartość zaliczki na poczet nabycia prawa do pożyczki	(10 500)	(10 500)
Należności od jednostki powiązanej wynikające z zawartego układu	–	11 130
	–	11 130
	–	11 130

W 2017 roku Spółka dokonała konwersji posiadanych należności od jednostki powiązanej PBG S.A., które uległy konwersji na obligacje, co zostało szerzej opisane w nocie 11.8 niniejszego śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego.

W dniu 18 kwietnia 2012 roku Spółka zawarła z Olenia Ltd. umowę przedwstępną sprzedaży/zakupu 50% udziałów spółki Bioelektrownia Szarlej Sp. z o.o. oraz przelewu praw do wierzytelności w postaci pożyczki udzielonej tej spółce. Łączna kwota zaliczki zapłaconej przez Spółkę w związku z zawartą umową wyniosła 16 176 tysięcy złotych (z czego 5 676 tysięcy złotych w odniesieniu do udziałów zaprezentowanych jako pozostałe aktywa niefinansowe, 10 500 tysięcy złotych w odniesieniu do pożyczki zaprezentowanych jako inne aktywa finansowe). Bioelektrownia Szarlej Sp. z o.o. to spółka celowa utworzona w celu budowy elektrowni biogazowej finansowanej ze środków własnych, pozyskanych od inwestorów w formie pożyczki, oraz z przyznanej dotacji. W związku z faktem, że Bioelektrownia Szarlej Sp. z o.o. wypowiedziała umowę z wykonawcą budowy, co spowodowało opóźnienie w realizacji prac oraz wypowiedzenie umowy o dofinansowanie projektu. Działania podjęte przez spółkę Bioelektrownia Szarlej Sp. z o.o. zmierzające do wznowienia inwestycji, nie przyniosły efektów.

Ze względu na status tej inwestycji opisany powyżej, Zarząd Spółki ocenia, że ryzyko nierealizowalności powyższych aktywów jest istotne i utrzymał decyzję o objęciu wartości inwestycji odpisem aktualizującym w pełnej wysokości, tj. 16 176 tysięcy złotych.

11.13. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

	30 września 2017 <i>(niebadane)</i>	31 grudnia 2016	30 września 2016 <i>(niebadane)</i>
Środki pieniężne w banku i w kasie	50 856	65 075	12 057
Lokaty krótkoterminowe do 3 miesięcy	65	807	97
	50 921	65 882	30 731
	50 921	65 882	30 731

Środki pieniężne w banku są oprocentowane według zmiennych stóp procentowych, których wysokość zależy od stawki referencyjnej ustalonej na rynku międzybankowym. Lokaty krótkoterminowe, klasyfikowane jako środki pieniężne, są dokonywane na różne okresy, od jednego dnia do jednego miesiąca, w zależności od aktualnego zapotrzebowania Spółki na środki pieniężne i są oprocentowane według ustalonych z bankiem stóp procentowych.

Spółka posiada środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania, do których zalicza otrzymane w ramach przyznanych dotacji środki pieniężne ulokowane na wyodrębnionych rachunkach bankowych, które Spółka może wykorzystywać do uregulowania zobowiązań wynikających z realizowanych projektów.

11.14. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności i rozliczenia międzyokresowe kosztów krótkoterminowe

	30 września 2017 <i>(niebadane)</i>	31 grudnia 2016
Należności z tytułu dostaw i usług, w tym:	67 197	188 754
Należności z tytułu dostaw i usług od jednostek powiązanych	4 450	662
Należności z tytułu dostaw i usług od pozostałych jednostek	62 747	188 092
Należności z tytułu podatku dochodowego	–	10 918
Pozostałe należności i rozliczenia międzyokresowych kosztów, w tym:	87 541	94 472
Zaliczki udzielone pozostałym podmiotom	3 830	3 163
Należności budżetowe	7 260	5 192
Rozliczenie kosztów ubezpieczenia rzeczowego	126	675
Rozliczenia z Zakładowym Funduszem Świadczeń Socjalnych	773	237
Należności sporne*	20 178	13 944
Koszty przyszłych okresów	2 756	2 377
Należności z tytułu sprzedaży środków trwałych i wartości niematerialnych	274	343
Kaucje	51 887	68 068
Pozostałe	457	710
Należności ogółem (netto)	154 738	294 144
Odpis aktualizujący wartość należności	33 182	31 834
Należności brutto	187 920	325 978

* Spółka objęła należność odpisem aktualizującym w kwocie odpowiadającej szacowanemu poziomowi ryzyka nierealizowalności tej należności, szczegółowy opis należności spornych został zaprezentowany w nocie 22 niniejszego śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego

Należności budżetowe obejmują przede wszystkim należności z tytułu podatku VAT zarówno krajowego, jak i zagranicznego.

Należności z tytułu dostaw i usług nie są oprocentowane i mają zazwyczaj 30-dniowy termin płatności. Jednakże, dla niektórych kontrahentów okres spłaty należności ustalany na podstawie indywidualnych umów zawiera się w przedziale od 1 do 3 miesięcy.

Spółka posiada politykę w zakresie dokonywania sprzedaży tylko zweryfikowanym klientom. Dzięki temu, zdaniem kierownictwa, nie istnieje dodatkowe ryzyko kredytowe, ponad poziom określony odpisem na nieściągalne należności właściwym dla należności handlowych.

Należności handlowe krótkoterminowe wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień 30 września 2017 roku w kwocie 67 197 tysięcy złotych dotyczą kontraktów handlowych z krajowymi oraz zagranicznymi kontrahentami.

Kaucje wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień 30 września 2017 roku w kwocie 51 887 tysięcy złotych, dotyczą głównie projektów realizowanych w obszarach:

- budowy bloku parowego opalanego węglem w kwocie 14 608 tysięcy złotych,
- instalacji katalitycznego odazotowania spalin w kwocie 8 139 tysięcy złotych,
- wykonania części ciśnieniowych kotła w kwocie 5 616 tysięcy złotych.

Zmiana stanu kaucji zanotowana w okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2017 roku wynikała przede wszystkim:

- ze zwrotu kaucji pieniężnej związanej z realizacją umowy na budowę bloku energetycznego w kwocie 14 024 tysiące złotych,
- ze zwrotu kaucji pieniężnej związanej z realizacją umowy na wymianę części prostej komory paleniskowej kotła w kwocie 7 279 tysięcy złotych,
- z przekazania kaucji pieniężnej na poczet budowy kotła fluidalnego w kwocie 4 136 tysięcy złotych.

11.15. Odpisy aktualizujące wartość aktywów

	<i>Akcje/udziały*</i>	<i>Pozostałe aktywa finansowe</i>	<i>Pozostałe aktywa niefinansowe</i>	<i>Zapasy**</i>	<i>Należności***</i>
1 stycznia 2017	(24 363)	(10 500)	(5 676)	(11 978)	(31 834)
Utworzenie	–	–	–	(796)	(4 533)
Rozwiązanie	66	–	–	–	755
Wykorzystanie	19 375	–	–	1 194	2 430
30 września 2017 (niebadane)	(4 922)	(10 500)	(5 676)	(11 580)	(33 182)
1 stycznia 2016	(24 361)	(164 557)	(5 676)	(10 353)	(31 636)
Utworzenie	(30)	–	–	(4 052)	(635)
Rozwiązanie	10	–	–	–	433
Wykorzystanie	–	154 057	–	3 951	4
30 września 2016 (niebadane)	(24 381)	(10 500)	(5 676)	(10 454)	(31 834)

* odpisy aktualizujące wartość udziałów/akcji w spółkach dotyczą udziałów/akcji w spółkach postawionych w stan upadłości oraz aktualizacji wartości udziałów

** utworzenie oraz rozwiązanie odpisów aktualizujących wartość zapasów ujmowane jest w koszcie wytworzenia produktów i usług

*** odpisy aktualizujące wartość należności długo- i krótkoterminowych handlowych oraz pozostałych należności, w tym należności z tytułu kar umownych

W związku z postanowieniem Sądu Rejonowego Katowice-Wschód z dnia 24 lipca 2017 roku o zakończeniu postępowania upadłościowego Fabryki Elektrofiltrów ELWO S.A. w upadłości likwidacyjnej w Pszczynie w Spółka wykorzystwała odpis aktualizujący wartość posiadanych akcji spółki zależnej w łącznej kwocie 19 375 tysięcy złotych.

11.16. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań Spółki

11.16.1. Zabezpieczenia ustanowione na środkach trwałych

Na dzień 30 września 2017 roku wartość środków trwałych stanowiących zabezpieczenie zobowiązań wynosiła 137 367 tysięcy złotych. Środki trwałe zabezpieczają zobowiązania z tytułu zawartej z PKO BP S.A. Umowy Limitu Wielocelowego (ustanowiona hipoteka na łączną kwotę do 300 milionów złotych na nieruchomościach, których RAFAKO S.A. jest właścicielem lub użytkownikiem wieczystym z wyłączeniem nieruchomości mieszkalnych oraz zastaw rejestrowy pierwszorzędny na zbiorze rzeczy ruchomych i praw) oraz wierzytelności BGK S.A., PKO BP S.A., mBank S.A. i PZU S.A. wobec RAFAKO S.A. na podstawie Umowy Poręczenia zawartej w celu zabezpieczenia zobowiązań E003B7 Sp. z o.o. powstałych w związku z Umową o Udzielenie Gwarancji wystawionych na rzecz TAURON Wytwarzanie S.A. w związku z realizacją Projektu Jaworzno III 910 MW (ustanowiony zastaw rejestrowy drugorzędny na zbiorze rzeczy ruchomych i praw).

	30 września 2017 (niebadane)	31 grudnia 2016
Środki trwałe zabezpieczone hipoteką, w tym:	89 068	90 182
grunty	9 258	9 258
budynki i budowle	79 810	80 924
Środki trwałe, na których ustanowiono zastaw rejestrowy, w tym:	48 299	50 259
urządzenia techniczne i maszyny	47 189	48 935
środki transportu	1 110	1 324
	137 367*	140 441*

*wykazane kwoty obejmują środki trwałe zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży w kwocie 9 tysięcy złotych (31 grudnia 2016: 7 tysięcy złotych)

11.16.2. Zabezpieczenia ustanowione na wartościach niematerialnych

Na dzień 30 września 2017 roku wartości niematerialne o wartości 10 752 tysiące złotych stanowiły zabezpieczenie zobowiązań Spółki (31 grudnia 2016: 11 058 tysięcy złotych). Wartości niematerialne zabezpieczają zobowiązania z tytułu zawartej z PKO BP S.A. Umowy Limitu Wielocelowego (ustanowiony zastaw rejestrowy pierwszorzędny na zbiorze rzeczy ruchomych i praw) oraz wierzytelności BGK S.A., PKO BP S.A., mBank S.A. i PZU S.A. wobec RAFAKO S.A. na podstawie Umowy Poręczenia zawartej w celu zabezpieczenia zobowiązań E003B7 Sp. z o.o. powstałych w związku z Umową o Udzielenie Gwarancji wystawionych na rzecz TAURON Wytwarzanie S.A. w związku z realizacją Projektu Jaworzno III 910 MW (ustanowiony zastaw rejestrowy drugorzędny na zbiorze rzeczy ruchomych i praw).

11.16.3. Zabezpieczenia ustanowione na akcjach/udziałach

Na dzień 30 września 2017 roku akcje/udziały w spółkach o wartości 29 642 tysiące złotych (31 grudnia 2016: 29 576 tysięcy złotych) zabezpieczają zobowiązania z tytułu zawartej z PKO BP S.A. Umowy Limitu Wielocelowego (ustanowiony zastaw rejestrowy pierwszorzędny na zbiorze rzeczy ruchomych i praw) oraz wierzytelności BGK S.A., PKO BP S.A., mBank S.A. i PZU S.A. wobec RAFAKO S.A. na podstawie Umowy Poręczenia zawartej w celu zabezpieczenia zobowiązań E003B7 Sp. z o.o. powstałych w związku z Umową o Udzielenie Gwarancji wystawionych na rzecz TAURON Wytwarzanie S.A. w związku z realizacją Projektu Jaworzno III 910 MW (ustanowiony zastaw rejestrowy drugorzędny na zbiorze rzeczy ruchomych i praw, zastaw rejestrowy i finansowy na udziałach w E003B7 Sp. z o.o.).

11.16.4. Zabezpieczenia ustanowione na zapasach

Na dzień 30 września 2017 roku zapasy o wartości 13 411 tysięcy złotych stanowiły zabezpieczenie zobowiązań Spółki (31 grudnia 2016: 13 039 tysięcy złotych). Zapasy zabezpieczają zobowiązania z tytułu zawartej z PKO BP S.A. Umowy Limitu Wielocelowego (ustanowiony zastaw rejestrowy pierwszorzędny na zbiorze rzeczy ruchomych i praw) oraz wierzytelności BGK S.A., PKO BP S.A., mBank S.A. i PZU S.A. wobec RAFAKO S.A. na podstawie Umowy Poręczenia zawartej w celu zabezpieczenia zobowiązań E003B7 Sp. z o.o. powstałych w związku z Umową o Udzielenie Gwarancji wystawionych na rzecz TAURON Wytwarzanie S.A. w związku z realizacją Projektu Jaworzno III 910 MW (ustanowiony zastaw rejestrowy drugorzędny na zbiorze rzeczy ruchomych i praw).

11.17. Kapitał podstawowy

W okresie 9 miesięcy 2017 roku zakończonym 30 września 2017 roku kapitał podstawowy RAFAKO S.A. nie uległ zmianie i jego wartość na dzień 30 września 2017 roku wynosiła 169 864 tysiące złotych.

<i>Kapitał akcyjny</i>	<i>Liczba akcji w szt.</i>	<i>Wartość akcji w tys. zł</i>
Akcje serii A	900 000	1 800
Akcje serii B	2 100 000	4 200
Akcje serii C	300 000	600
Akcje serii D	1 200 000	2 400
Akcje serii E	1 500 000	3 000
Akcje serii F	3 000 000	6 000
Akcje serii G	330 000	660
Akcje serii H	8 070 000	16 140
Akcje serii I	52 200 000	104 400
Akcje serii J	15 331 998	30 664
	84 931 998	169 864

11.18. Wartość nominalna akcji

Wszystkie wyemitowane akcje posiadają wartość nominalną wynoszącą 2,00 złote i zostały objęte w zamian za wkłady pieniężne.

11.19. Prawa akcjonariuszy

Akcje wszystkich serii są jednakowo uprzywilejowane co do dywidendy oraz zwrotu z kapitału.

11.20. Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej

Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej został utworzony z nadwyżki wartości emisyjnej nad nominalną w kwocie 77 947 tysięcy złotych. W dniu 15 maja 2000 roku Walne Zgromadzenie RAFAKO S.A. podjęło uchwałę o przeznaczeniu kwoty 41 169 tysięcy złotych na pokrycie nierozliczonych strat z lat ubiegłych. Dodatkowo w 2015 roku w wyniku ujęcia 58 562 tysięcy złotych nadwyżki ze sprzedaży akcji serii J powyżej ich wartości nominalnej, pomniejszonej o koszty emisji, kapitał ten wyniósł 95 340 tysięcy złotych. Na dzień 30 września 2017 roku wartość kapitału ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej wynosiła 95 340 tysięcy złotych (31 grudnia 2016: 95 340 tysięcy złotych).

11.21. Wypłacone dywidendy

Spółka w okresie 9 miesięcy 2017 roku nie wypłacała dywidendy, a Zarząd nie zadeklarował jej wypłaty.

11.22. Zysk/(strata) przypadające na jedną akcję

Zysk/(strata) podstawowy przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie zysku/(straty) netto za okres przypadającego na zwykłych akcjonariuszy jednostki przez średnią ważoną liczbę wyemitowanych akcji zwykłych jednostki występujących w ciągu okresu.

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące zysku/(straty) oraz akcji, które posłużyły do wyliczenia podstawowego zysku/(straty) na jedną akcję:

	<i>Okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2017 (niebadane)</i>	<i>Okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2016 (niebadane)</i>
Zysk/(strata) netto z działalności kontynuowanej	(20 345)	(15 635)
Zysk/(strata) z działalności zaniechanej	–	–
Zysk/(strata) netto	(20 345)	(15 635)
Zysk/(strata) netto przypadający na zwykłych akcjonariuszy, zastosowany do obliczenia zysku/(straty) na jedną akcję	<u>(20 345)</u>	<u>(15 635)</u>
Średnia ważona liczba wyemitowanych akcji zwykłych zastosowana do obliczenia podstawowego zysku/(straty) na jedną akcję	84 931 998	84 931 998
Wpływ rozwodnienia:	–	–
Opcje na akcje	–	–
Umarzalne akcje uprzywilejowane	–	–
Skorygowana średnia ważona liczba akcji zwykłych zastosowana do obliczenia rozwodnionego zysku/(straty) na jedną akcję	<u>84 931 998</u>	<u>84 931 998</u>
Zysk/(strata) na jedną akcję		
– podstawowy/ rozwodniony z zysku/(straty) za okres	<u>(0,24)</u>	<u>(0,18)</u>

Spółka nie prezentuje zysku rozwodnionego na jedną akcję za okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2017 roku, ponieważ nie emitowała instrumentów finansowych powodujących rozwodnienie akcji.

11.23. Świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia oraz inne świadczenia

Na podstawie prognozy wyceny dokonanej na koniec okresu obrachunkowego przez profesjonalną firmę aktuarialną, Spółka tworzy rezerwę na wartość bieżącą zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych, nagród jubileuszowych oraz ZFŚS. Kwotę tej rezerwy oraz uzgodnienie przedstawiające zmiany stanu w ciągu okresu obrotowego przedstawiono w poniższej tabeli.

	30 września 2017 (niebadane)	31 grudnia 2016
Na dzień 1 stycznia	23 767	25 473
Koszty odsetek	574	713
Koszty bieżącego zatrudnienia	386	501
(Zyski)/straty aktuarialne	991	854
Wypłacone świadczenia	(1 805)	(2 714)
Utworzenie/rozwiązanie rezerwy na świadczenia pracownicze	1 060	(1 060)
Koniec okresu	24 973	23 767
Rezerwy długoterminowe	22 560	21 773
Rezerwy krótkoterminowe	2 413	1 994

Główne założenia przyjęte przez aktuarium na dzień i w okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2017 roku oraz w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2016 roku do wyliczenia kwoty zobowiązania są następujące:

	30 września 2017 (niebadane)	31 grudnia 2016
Stopa dyskontowa (%)	3,3	3,1
Przewidywany wskaźnik inflacji (%)*	-	-
Wskaźnik rotacji pracowników	6	5
Przewidywana stopa wzrostu wynagrodzeń (%)**	2,81	2,81

* Brak danych w raporcie aktuarium
** 2,81% w roku 2017 oraz 2% w 2018 roku i w kolejnych latach

11.24. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług i pozostałe zobowiązania - długoterminowe

	30 września 2017 (niebadane)	31 grudnia 2016
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług		
Zobowiązania wobec jednostek powiązanych	-	100
Zobowiązania wobec pozostałych jednostek	10 418	11 774
	10 418	11 874
Zobowiązania z tytułu inwestycji	-	16
	-	16

	<i>30 września 2017 (niebadane)</i>	<i>31 grudnia 2016</i>
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	22 560	21 773
	22 560	21 773
Zobowiązania finansowe		
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	1 378	2 662
	1 378	2 662
Pozostałe zobowiązania		
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	496	531
Rezerwy na naprawy gwarancyjne	5 444	5 717
Zobowiązania z tytułu Programu Dobrowolnych Odejść	478	1 460
	6 418	7 708

11.25. Rezerwy, zobowiązania z tytułu dostaw i pozostałe zobowiązania - krótkoterminowe

	<i>30 września 2017 (niebadane)</i>	<i>31 grudnia 2016</i>
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług		
Zobowiązania wobec jednostek powiązanych	2 662	4 972
Zobowiązania wobec pozostałych jednostek	78 724	115 477
	81 386	120 449
Pozostałe zobowiązania finansowe		
Wycena instrumentów pochodnych	176	-
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	1 773	1 616
	1 949	1 616
Zobowiązania z tytułu inwestycji w aktywa trwałe	388	954
	388	954

	30 września 2017 (niebadane)	31 grudnia 2016
Pozostałe zobowiązania		
Podatek VAT	7 709	21 301
Podatek dochodowy od osób fizycznych	2 194	2 104
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń społecznych	6 893	7 320
Pozostałe zobowiązania z tytułu podatków, ceł i ubezpieczeń	62	5
Zobowiązania wobec pracowników z tytułu wynagrodzeń	6 883	6 987
Rezerwy na koszty niewykorzystanych urlopów	3 446	3 553
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	6 456	6 765
Rezerwy na koszty napraw gwarancyjnych	11 188	13 936
Rezerwa na koszty nefakturowanych usług i materiałów	21 805	5 120
Rezerwa na koszty audytu	198	56
Rezerwy na pozostałe zobowiązania i roszczenia sporne	4 553	5 802
Zobowiązania z tytułu Programu Dobrowolnych Odejść	1 636	5 634
Rezerwa z tytułu kary KNF	–	700
Pozostałe rozrachunki z pracownikami	356	398
Kaucje	274	289
Pozostałe	537	608
	74 190	80 578

12. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym

Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym nie uległy zmianie w stosunku do opublikowanych w ostatnim rocznym sprawozdaniu finansowym za 2016 rok.

13. Instrumenty finansowe

Wartość bilansową klas i kategorii instrumentów finansowych na dzień 30 września 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku prezentują poniższe tabele.

Spółka prezentuje poszczególne kategorie i klasy instrumentów finansowych w wartości bilansowej, których wartość godziwa jest zbliżona do wartości bilansowej. Wartość księgowa jest zbliżona do godziwej z powodu relatywnie krótkiego terminu zapadalności (dla pozycji krótkoterminowych), bądź dyskontowania rozrachunków długoterminowych.

Kategorie i klasy aktywów finansowych	Wartość bilansowa	
	30 września 2017 (niebadane)	31 grudnia 2016
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	275	209
Udziały i akcje długoterminowe	275	209
Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	31 712	–
Obligacje długoterminowe	25 600	–
Obligacje krótkoterminowe	6 112	–
Aktywa wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	13	–
Instrumenty pochodne	13	–
Pożyczki i należności	158 156	317 536
Należności z tytułu dostaw i usług	70 523	188 757
Należności inwestycyjne	–	185
Pozostałe należności	72 065	82 012
Pożyczki udzielone	411	458
Inne aktywa finansowe długoterminowe*	15 157	34 994
Inne aktywa finansowe krótkoterminowe*	–	11 130
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	50 921	65 882
	241 077	383 627

* szczegółowy opis zmian został zamieszczony w notcie 11.9

<i>Kategorie i klasy zobowiązań finansowych</i>	<i>Wartość bilansowa</i>	
	<i>30 września 2017</i>	<i>31 grudnia 2016</i>
	<i>(niebadane)</i>	
Zobowiązania finansowe wycenianie w wartości godziwej przez wynik finansowy	176	–
Instrumenty pochodne	176	–
Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	176 178	282 405
Kredyty i pożyczki	83 986	149 112
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług (w tym inwestycyjne)	92 192	133 293
Pozostałe zobowiązania finansowe	–	–
Zobowiązania z tytułu gwarancji, factoringu i wyłączone z zakresu MSR 39	3 151	4 278
Zobowiązania z tytułu leasingu i umów dzierżawy z opcją zakupu	3 151	4 278
	179 505	286 683

14. Instrumenty pochodne

Na dzień 30 września 2017 roku Spółka posiadała nierozliczone transakcje walutowe typu forward. Są to transakcje sprzedaży USD w kwocie 4 mln USD.

Transakcje walutowe typu forward zostały zawarte w związku z postępowaniami przetargowymi denominowanymi w USD, w oparciu o warunki rynkowe nie odbiegające od warunków powszechnie stosowanych dla tego typu transakcji finansowych.

Na dzień 30 września 2017 roku Spółka nie posiadała innych rodzajów instrumentów pochodnych.

Spółka nie stosuje rachunkowości zabezpieczeń, jednak zawierane transakcje nie mają charakteru spekulacyjnego, a ich celem jest efektywne zabezpieczenie transakcji kupna/sprzedaży denominowanych w walucie.

15. Kredyty i pożyczki

Na dzień 30 września 2017 roku Spółka wykazywała zobowiązania z tytułu kredytów bankowych i pożyczek w wysokości 83 986 tysięcy złotych.

Kredyty i pożyczki krótkoterminowe	Zabezpieczenie	Inne	Waluta	Efektywna stopa procentowa	Termin spłaty	Zobowiązania z tytułu kredytów bankowych i pożyczek	
						30 września 2017 (niebadane)	31 grudnia 2016
Kredyty krótkoterminowe:							
PKO BP S.A.	weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową, przelew wierzytelności z kontraktów*, klauzula potrącenia wierzytelności z rachunków RAFAKO S.A., hipoteka**, oświadczenie o poddaniu się egzekucji, zastaw rejestrowy na zbiorze rzeczy ruchomych i praw stanowiących całość gospodarczą przedsiębiorstwa	kredyt odnawialny w rachunku bieżącym do kwoty 100 milionów złotych***	PLN	WIBOR 1M + marża	30.06.2018****	53 457	99 394
PKO BP S.A.	weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową, przelew wierzytelności z kontraktów*, klauzula potrącenia wierzytelności z rachunków RAFAKO S.A., hipoteka**, oświadczenie o poddaniu się egzekucji, zastaw rejestrowy na zbiorze rzeczy ruchomych i praw stanowiących całość gospodarczą przedsiębiorstwa	kredyt obrotowy odnawialny w rachunku kredytowym do kwoty 50 milionów złotych***	PLN	WIBOR 1M + marża	30.06.2018****	28 519	47 713
						81 976	147 107

* zabezpieczenie udzielonych kredytów stanowią należności z kontaktów realizowanych przez Spółkę;

** na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego Spółka ustanowiła hipotekę na nieruchomościach Spółki (za wyjątkiem mieszkań i budynków mieszkalnych) na łączną kwotę do 300 milionów złotych, która ma stanowić dodatkowe zabezpieczenie udzielonych przez bank PKO BP S.A. kredytów;

*** na dzień publikacji niniejszego sprawozdania finansowego, zgodnie z aneksem do umowy kredytowej podpisanym dnia 30 czerwca 2017 roku, limit kredytowy wielocelowy udzielony został do kwoty 200 milionów złotych, w tym:

- w okresie od 01.07.2017 roku do 30.07.2017 roku limit kredytu w rachunku bieżącym do kwoty 100 milionów złotych i kredytu obrotowego do kwoty 50 milionów złotych,
- w okresie od 31.07.2017 roku do 30.08.2017 roku limit kredytu w rachunku bieżącym do kwoty 90 milionów złotych i kredytu obrotowego do kwoty 60 milionów złotych,
- w okresie od 31.08.2017 roku do 29.09.2017 roku limit kredytu w rachunku bieżącym do kwoty 80 milionów złotych i kredytu obrotowego do kwoty 70 milionów złotych,
- w okresie od 30.09.2017 roku do 30.06.2018 roku limit kredytu w rachunku bieżącym do kwoty 70 milionów złotych i kredytu obrotowego do kwoty 80 milionów złotych,

**** na dzień publikacji niniejszego śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego, zgodnie z aneksem do umowy kredytowej podpisanym dnia 30 czerwca 2017 roku, termin wykorzystania i spłaty kredytu przedłużono do dnia 30 czerwca 2018 roku.

Kredyty i pożyczki krótkoterminowe	Zabezpieczenie	Inne	Waluta	Efektywna stopa procentowa	Termin spłaty	Zobowiązania z tytułu kredytów bankowych i pożyczek	
						30 września 2017 (niebadane)	31 grudnia 2016
Pożyczki krótkoterminowe:							
PGL - DOM Sp. z o.o.*****	weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową	umowa pożyczki pieniężnej z przeznaczeniem na bieżącą działalność	PLN	WIBOR 1M + marża	31.12.2017	2 010	2 005
						<u>2 010</u>	<u>2 005</u>

***** jednostka zależna.

Spółka przewiduje przedłużenie umowy kredytowej na kolejne okresy. Sytuację kredytową Spółki należy analizować w powiązaniu z notą 2 dotyczącą kontynuacji działalności.

16. Zarządzanie kapitałem

Zarządzanie kapitałem przez Spółkę ma na celu zapewnienie możliwie wysokiego poziomu bezpieczeństwa działalności operacyjnej przy jednoczesnym minimalizowaniu kosztów pozyskiwania źródeł finansowania. Zabezpieczenie stabilnego rozwoju Spółki wymaga utrzymywania odpowiedniej relacji pomiędzy własnym i obcymi kapitałami oraz efektywnego zarządzania nadwyżkami finansowymi. Spółka analizuje strukturę kapitału poprzez wskaźnik kapitalizacji (udział kapitału własnego w sumie bilansowej).

	30 września 2017 (niebadane)	31 grudnia 2016
Kapitał własny	307 451	328 760
Kapitał obcy (kredyt bankowy oraz otrzymane pożyczki)	83 986	149 112
Suma bilansowa	649 878	829 104
Wskaźnik kapitalizacji	0,47	0,40

17. Rezerwy na koszty

17.1. Rezerwa na koszty kar z tytułu nieterminowej realizacji lub niedotrzymania gwarantowanych parametrów technicznych umów o usługę budowlaną

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2017 roku Spółka dokonała weryfikacji stanu rezerw na koszty z tytułu nieterminowej realizacji umów (w tym zrealizowanych opóźnień w odniesieniu do zobowiązań umownych, w tym warunków ustalania kar) na realizowanych kontraktach.

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2017 roku Spółka dokonała rozwiązania/wykorzystania rezerwy z tytułu nieterminowej realizacji umów w kwocie 4 884 tysiące złotych, co związane było z podpisaniem ugody pozasądowej z jednym ze znaczących kontrahentów. Ponadto, korzystając z najbardziej aktualnej wiedzy na temat realizowanych umów oraz na bazie rozliczenia zakończonych umów, Spółka podjęła decyzję o utworzeniu rezerwy na koszty z tytułu nieterminowej realizacji umów w wysokości 4 823 tysiące złotych.

17.2. Zmiana stanu rezerw, zobowiązań i rozliczeń międzyokresowych wykazanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej

	Rezerwa na przewidywane straty na kontraktach*	Rezerwa na nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne i ZFŚS	Rezerwa na urlopy**	Rezerwa na naprawy gwarancyjne**	Rezerwa na koszty kar kontraktowych	Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych**	Rezerwa na Program Dobrowolnych Odejść	Rezerwa na pozostałe koszty **	Pozostałe rezerwy
1 stycznia 2017	19 239	23 767	3 553	19 653	4 856	7 296	7 094	6 502	56
Utworzenie rezerwy	2 977	3 011	–	7 697	4 823	299	–	6 480	198
Rozwiązanie rezerwy	–	–	–	–	(678)	(177)	–	(6 444)	–
Wykorzystanie rezerwy	(12 132)	(1 805)	(107)	(10 718)	(4 206)	(466)	(4 980)	(1 985)	(56)
30 września 2017 (niebadane)	10 084	24 973	3 446	16 632	4 795	6 952	2 114	4 553	198
1 stycznia 2016	29 807	25 473	3 076	11 925	–	7 095	–	7 000	111
Utworzenie rezerwy	2 547	542	481	11 821	12 415	640	–	859	172
Rozwiązanie rezerwy	–	–	–	–	(8 653)	(503)	–	–	–
Wykorzystanie rezerwy	(18 728)	–	–	(7 154)	–	(1 406)	–	(744)	(200)
30 września 2016 (niebadane)	13 626	26 015	3 557	16 592	3 762	5 825	–	7 115	83

* powyższe kwoty wynikają z wyceny umów o usługę budowlaną opisanych w nocie 10

** powyższe rezerwy prezentowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako pozostałe zobowiązania

18. Emisja, wykup i spłata dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych

W dniu 12 września 2017 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy podjęło uchwałę nr 4 w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego Spółki poprzez emisję nie mniej niż 1 (jednej) oraz nie więcej niż 42.500.000 (czterdzieści dwa miliony pięćset tysięcy) nowych akcji zwykłych na okaziciela serii K o wartości nominalnej 2 (dwa) złote każda, oferty publicznej akcji nowej emisji, ustalenia dnia 6 listopada 2017 roku jako dnia prawa poboru akcji nowej emisji, dematerializacji oraz ubiegania się o dopuszczenie praw poboru, praw do akcji oraz akcji nowej emisji do obrotu na rynku regulowanym prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. oraz zmiany statutu Spółki, a także upoważnienia Rady Nadzorczej do ustalenia tekstu jednolitego statutu Spółki.

W wykonaniu uchwały NWZA Zarząd RAFAKO SA w dniu 24 października 2017 roku podjął uchwałę, zgodnie z którą: i) cena emisyjna akcji zwykłych na okaziciela serii K („Akcje Oferowane”) została ustalona w wysokości 4 zł (słownie: cztery złote) za jedną Akcją Oferowaną; ii) 1 (słownie: jedno) jednostkowe prawo poboru uprawnia do objęcia 0,50040033204 Akcji Oferowanej, a 1,99839995294 jednostkowych praw poboru uprawnia do objęcia 1 (słownie: jednej) Akcji Oferowanej. Zarząd Spółki postanowił nie korzystać z upoważnienia do określenia ostatecznej sumy o jaką ma być podwyższony kapitał zakładowy Spółki, w związku z powyższym ostateczna liczba Akcji Oferowanych jest równa maksymalnej liczbie Akcji Oferowanych przewidzianej w Uchwale tj. 42.500.000 (słownie: czterdzieści dwa miliony pięćset tysięcy) Akcji Oferowanych.

W dniu 3 listopada 2017 roku Komisja Nadzoru Finansowego zatwierdziła prospekt emisyjny, który w formie elektronicznej został udostępniony na stronie internetowej Spółki. Zarząd Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. („GPW”) podjął 7 listopada 2017 roku uchwałę nr 1305/2017, w której postanowił, że 84.931.998 praw poboru akcji zwykłych na okaziciela serii K, będzie notowane od dnia 9 listopada 2017 roku do dnia 14 listopada 2017 roku (włącznie).

W dniu 24 października 2017 roku PBG S.A. oraz FUNDUSZ INWESTYCJI POLSKICH PRZEDSIĘBIORSTW FUNDUSZ INWESTYCYJNY ZAMKNIĘTY AKTYWÓW NIEPUBLICZNYCH z siedzibą w Warszawie (dalej „FIPP FIZ AN”), zarządzany i reprezentowany przez Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych BGK S.A., uzgodniły warunki przeprowadzenia transakcji sprzedaży przez PBG oraz spółkę zależną, tj. Multaros Trading Company Limited z siedzibą na Cyprze („Multaros”) na rzecz FIPP FIZ AN jednostkowych praw poboru akcji serii K (dalej „JPP”) spółki RAFAKO S.A., które będą przysługiwać Spółce i Multaros w przypadku przeprowadzenia przez RAFAKO planowanej oferty publicznej nie więcej niż 42.500.000 akcji zwykłych na okaziciela serii K o wartości nominalnej 2 zł każda, z zachowaniem prawa poboru dotychczasowych akcjonariuszy. FIPP FIZ AN zamierza nabyć wszystkie JPP, które przysługiwać będą PBG S.A. oraz część JPP, które przysługiwać będą Multaros (dalej „Transakcja”). Po uzgodnieniu warunków Transakcji, w dniu 24 października 2017 roku PBG, Multaros i FIPP FIZ AN zawarły umowę o współpracy dotyczącą RAFAKO S.A., stanowiącą porozumienie w rozumieniu art. 87 ust. 1 pkt 6) ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych. Na mocy oraz na warunkach wskazanych w porozumieniu strony zobowiązały się do współpracy w zakresie powoływania do rady nadzorczej RAFAKO S.A. osoby wskazanej przez FIPP FIZ AN tak długo, jak FIPP FIZ AN będzie posiadał akcje RAFAKO S.A. reprezentujące co najmniej 5% (tj. 5% + 1 akcja) ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu RAFAKO S.A. W szczególności, w ramach współpracy objętej porozumieniem, pod warunkiem zapisania na rachunku inwestycyjnym FIPP FIZ AN Akcji Serii K w liczbie reprezentującej co najmniej 5% głosów (tj. 5% + 1 akcja) objętych przez FIPP FIZ AN w wyniku realizacji JPP nabytych w ramach Transakcji, PBG zobowiązało się do doprowadzenia do powoływania, na żądanie FIPP FIZ AN, do rady nadzorczej RAFAKO S.A. osoby wskazanej przez FIPP FIZ AN (w szczególności poprzez doprowadzenie do zwołania walnego zgromadzenia RAFAKO S.A. i głosowania z wszystkich posiadanych przez Spółkę i Multaros akcji RAFAKO S.A. za podjęciem uchwały powołującej osobę wskazaną przez FIPP FIZ AN do rady nadzorczej RAFAKO). W przypadku gdy udział FIPP FIZ AN w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu RAFAKO spadnie poniżej poziomu 5% (tj. 5% + 1 akcja) ogólnej liczby głosów i stan ten będzie utrzymywał się co najmniej 30 dni, PBG nie będzie zobowiązane do spowodowania powoływania osoby wskazanej przez FIPP FIZ AN do rady nadzorczej RAFAKO S.A. i będzie uprawniony do głosowania za odwołaniem z rady nadzorczej RAFAKO S.A. osoby, która uprzednio została wskazana przez FIPP FIZ AN i powołana do rady nadzorczej RAFAKO S.A.

Strony przewidziały obowiązek zapłaty kary pieniężnej za naruszenie zobowiązań wskazanych w porozumieniu.

Ponadto, w porozumieniu strony uregulowały zasady współpracy w związku z wykonywaniem obowiązków wynikających z Rozdziału 4 Ustawy o Ofercie. W przypadku naruszenia przez którąkolwiek ze stron (przy czym PBG i Multaros traktowane są na potrzeby takich naruszeń jako jedna strona, a ich odpowiedzialność jest solidarna) zobowiązań wskazanych w Porozumieniu, związanych z wykonywaniem obowiązków wskazanych w Rozdziale 4 Ustawy o Ofercie, strona naruszająca będzie zobowiązana do naprawy wszelkich szkód poniesionych przez drugą stronę porozumienia i zwolnienia jej z odpowiedzialności na zasadzie przewidzianej w art. 392 kodeksu cywilnego, a także do zapłaty na rzecz drugiej strony kary pieniężnej. W przypadku gdyby takie naruszenie skutkowało wyłączeniem prawa głosu z akcji RAFAKO posiadanych przez strony porozumienia, strona naruszająca będzie zobowiązana do nabycia od drugiej strony Porozumienia, na jej pisemne żądanie, wszystkich posiadanych przez taką stronę akcji RAFAKO S.A., za cenę ustaloną zgodnie z postanowieniami Porozumienia, przy czym zobowiązanie to będzie uzależnione od spełnienia warunku: (i) w przypadku zobowiązania PBG i Multaros, uzyskania zgody obligatariuszy obligacji serii D, E, F, G, H, I, D1, E1, F1, G1, H1, I1 wyemitowanych przez PBG; a (ii) w przypadku FIPP FIZ AN, uzyskania przez FIPP FIZ AN zgody wszystkich uczestników FIPP FIZ AN (jako funduszu inwestycyjnego zamkniętego aktywów niepublicznych).

Porozumienie zawiera ponadto standardowe dla tego typu umów postanowienia.

Porozumienie weszło w życie z dniem podpisania i zostało zawarte na czas nieoznaczony, przy czym, w przypadku gdy: (i) udział głosów reprezentowanych przez akcje RAFAKO S.A. posiadane (bezpośrednio lub pośrednio) przez FIPP FIZ AN w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu RAFAKO S.A. spadnie poniżej 5% (tj. 5%+1 akcja) i stan ten będzie utrzymywał się co najmniej trzy miesiące; lub (ii) po dniu 1 listopada 2025 roku, łączny udział głosów reprezentowanych przez akcje RAFAKO S.A. posiadane przez PBG i Multaros spadnie poniżej 33% ogólnej liczby głosów w RAFAKO i stan ten będzie się utrzymywał co najmniej trzy miesiące, porozumienie wygaśnie.

19. Wypłacone lub zadeklarowane dywidendy

Spółka w okresie 9 miesięcy 2017 roku nie wypłacała dywidendy, a Zarząd nie zadeklarował jej wypłaty.

20. Zobowiązania inwestycyjne

Na dzień 30 września 2017 roku Spółka wykazywała zobowiązania z tytułu nabycia rzeczowych aktywów trwałych w kwocie 388 tysięcy złotych. Na dzień 30 września 2017 roku Spółka nie posiadała podpisanych umów dotyczących planowanych w 2017 roku nakładów inwestycyjnych, które nie zostały na dzień zakończenia okresu sprawozdawczego ujęte w księgach rachunkowych.

21. Zmiany pozycji pozabilansowych, informacje o udzieleniu przez jednostkę poręczeń kredytu, pożyczki lub udzieleniu gwarancji

	30 września 2017 (niebadane)	31 grudnia 2016
Pozycje pozabilansowe z tytułu gwarancji finansowych otrzymanych w głównej mierze jako zabezpieczenie wykonania umów handlowych, w tym:	188 670	207 835
- od jednostek powiązanych	-	-
Należności z tytułu otrzymanych poręczeń, w tym:	-	-
- od jednostek powiązanych	-	-
Weksle otrzymane jako zabezpieczenie, w tym:	19 738	25 289
- od jednostek powiązanych	11 183	11 536
Akredytywy	-	655
	208 408	233 779

	30 września 2017 (niebadane)	31 grudnia 2016
Pozycje pozabilansowe z tytułu gwarancji finansowych udzielonych w głównej mierze jako zabezpieczenie wykonania umów handlowych, w tym:	284 219	200 609
- na rzecz jednostek powiązanych	-	-
Zobowiązania z tytułu udzielonych poręczeń, w tym:	1 394 668	1 394 668
- na rzecz jednostek powiązanych	1 394 668	1 394 668
Weksle wydane pod zabezpieczenie, w tym:	17 076	6 952
- na rzecz jednostek powiązanych	2 000	2 000
Akredytywy	-	-
	1 695 963	1 602 229

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2017 roku spółka RAFAKO S.A. zanotowała wzrost poziomu zobowiązań warunkowych w kwocie 93 734 tysiące złotych (na 31 grudnia 2016 roku wynosiły 1 602 229 tysięcy złotych), który wynikał przede wszystkim ze wzrostu zobowiązań z tytułu udzielonych gwarancji. W okresie 9 miesięcy 2017 roku na zlecenie RAFAKO S.A. banki oraz instytucje ubezpieczeniowe udzieliły kontrahentom gwarancji, głównie gwarancji z tytułu dobrego wykonania umowy, w kwocie 108 596 tysięcy złotych oraz gwarancji zwrotu zaliczki w kwocie 20 140 tysięcy złotych. Największą pozycję w tej grupie zobowiązań stanowi gwarancja dobrego wykonania umowy na kwotę 11 972 tysiące euro, wystawiona w maju 2017 roku. Zobowiązania z tytułu udzielonych poręczeń w kwocie 1 394 668 tysięcy złotych dotyczą poręczenia w dniu 16 kwietnia 2014 roku oraz 24 lutego 2016 roku przez RAFAKO S.A. za zobowiązania jednostki zależnej E003B7 Sp. z o.o., udzielonego do dnia 17 kwietnia 2028 roku, w związku z projektem na „Budowę nowych mocy w technologiach węglowych w TAURON Wytwarzanie S.A.– Budowa bloku energetycznego o mocy 910 MW na parametry nadkrytyczne w Elektrowni Jaworzno III – Elektrownia II”. Największą pozycją wśród gwarancji udzielonych, które wygasły w okresie pierwszych 9 miesięcy 2017 roku była gwarancja przetargowa w kwocie 2 milionów dolarów.

W okresie 9 miesięcy 2017 roku Spółka odnotowała spadek poziomu należności warunkowych otrzymanych głównie pod zabezpieczenie należytego wykonania umów w kwocie 25 371 tysięcy złotych, w tym spadek poziomu należności z tytułu otrzymanych gwarancji bankowych i ubezpieczeniowych w kwocie 19 165 tysięcy złotych oraz spadek poziomu należności z tytułu weksli w wysokości 5 551 tysięcy złotych. Największą pozycję wśród gwarancji otrzymanych w okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2017 roku stanowi gwarancja dobrego wykonania w kwocie 7 048 tysięcy złotych. Największą pozycję wśród gwarancji wygasłych w bieżącym okresie stanowiła gwarancja dobrego wykonania umowy w kwocie 4 152 tysiące złotych.

22. Sprawy sporne, postępowania sądowe

Na dzień sporządzenia niniejszego śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego Spółka jest w trakcie prowadzenia spraw sądowych, w których jest zarówno pozwany jak i powodem.

Istotnym postępowaniem prowadzonym przez RAFAKO S.A. jest postępowanie sądowe o odszkodowanie od firmy Donieckobłenergo z siedzibą na Ukrainie z powodu ostatecznego zaniechania realizacji budowy kotła przez Klienta. W dniu 6 sierpnia 2010 roku Spółka otrzymała wyrok Izby Sądowej do spraw gospodarczych Sądu Najwyższego Ukrainy, na mocy którego pozytywnie została rozpatrzona skarga kasacyjna złożona przez RAFAKO S.A. w dniu 2 marca 2010 roku i postanowiono utrzymać w mocy wyrok Donieckiego Apelacyjnego Sądu Gospodarczego z dnia 23 grudnia 2008 roku, w którym to orzeczeniu została zasądzona na rzecz RAFAKO S.A. tytułem odszkodowania, odsetek za zwłokę, kosztów sądowych i kosztów zastępstwa procesowego łącznie kwota 56,7 miliona hrywien, co w przeliczeniu stanowiło kwotę około 11,5 mln USD. Ze względu na niepewność skuteczności windykacji zasądzonej wierzytelności, RAFAKO S.A. nie ujęła powyższej kwoty w przychodach. Pełnomocnik RAFAKO S.A. poinformował, że w lipcu 2012 roku Sąd Gospodarczy okręgu Donieckiego wznowił rozpatrywanie sprawy ze względu na żądanie Donieckobłenergo uznania umowy z dnia 16 maja 1994 roku za nieważną. Zdaniem pełnomocnika nie ma żadnych nowych argumentów i dowodów dla uznania takiego żądania. Ze względu na aktualną sytuację na Ukrainie nie wyznaczono kolejnego terminu rozprawy.

W dniu 2 sierpnia 2016 roku RAFAKO S.A. otrzymało od ENERGA Elektrownie Ostrołęka S.A. (ENERGA) - jako lider konsorcjum (konsorcjantem jest spółka OMIS S.A.), realizującego kontrakt pn. „Redukcja NOx w kotłach OP-650 nr 1, 2 i 3 w Elektrowni Ostrołęka B”, notę obciążeniową opiewającą na kwotę 13 491 000 złotych. ENERGA naliczyła karę na podstawie dwóch tytułów: i) opóźnienia w zakończeniu robót instalacyjnych oraz ii) niedotrzymania terminu przejścia instalacji bloku do eksploatacji. Następnie, wskutek prowadzonych pomiędzy stronami negocjacji, ENERGA postanowiła odstąpić w całości od kary umownej z drugiego ze wskazanych tytułów, co spowodowało zmniejszenie noty obciążeniowej o 899 400 złotych. Dnia 20 września 2016 roku konsorcjum wniosło do Sądu Okręgowego w Białymstoku pozew o ustalenie nieistnienia zobowiązań wobec ENERGI w związku z niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem prac wchodzących w zakres kontraktu. Z kolei ENERGA w dniu 27 października 2016 roku skierowała do RAFAKO S.A. i OMIS S.A. pismo zawierające oświadczenie o dokonaniu potrącenia kwoty 6 453 698,68 złotych, stanowiącej część z naliczonych kar umownych z bieżących płatności kontraktowych konsorcjum. Część potrącenia przypadająca na RAFAKO S.A. to kwota 4 177 451,83 złotych. Konsorcjum nie uznaje takiego potrącenia, jako dokonanego bezpodstawnie z uwagi na niezasadność naliczonych kar umownych, co jest przedmiotem toczącego się sporu sądowego. Konsekwencją powyższego będzie zmiana żądania pozwu co do potrąconej kwoty na żądanie zapłaty wraz z odsetkami. W dalszej kolejności, w dniu 4 listopada 2016 roku Sąd Okręgowy w Białymstoku, w ramach toczącego się sporu, wydał postanowienie o skierowaniu stron do mediacji. Sąd wyznaczył osobę mediatora, a termin na mediacje został wydłużony do końca marca br. Mediacja zakończyła się podpisaniem przez strony w dniu 24 maja br. ugody pozasądowej, która następnie została w dniu 1 czerwca br. zatwierdzona przez sąd. W wyniku podpisanego porozumienia Spółka dokonała rozwiązania/wykorzystania rezerwy z tytułu nieterminowej realizacji umowy utworzonej w poprzednich okresach sprawozdawczych w łącznej kwocie 4 884 tysiące złotych.

Dnia 11 października 2016 roku Spółka złożyła w Sądzie Okręgowym w Gliwicach pozew przeciwko spółce Mostostal Warszawa S.A. o zapłatę kwoty w wysokości 8 042 475 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 3 sierpnia 2016 roku, tytułem zwrotu 70% wartości kwot wstrzymanych na poczet zabezpieczenia należytego wykonania umowy. Złożenie pozwu uzasadnione było tym, że strony zakończyły definitywnie współpracę w ramach zawartego dnia 18 grudnia 2012 roku kontraktu podwykonawczego na projekt, dostawę i montaż rusztu, kotła i instalacji oczyszczania spalin dla dwóch linii ZTUO Szczecin (ostatecznie spółka RAFAKO S.A. złożyła oświadczenie o odstąpieniu od kontraktu podwykonawczego z winy Mostostal Warszawa S.A. dnia 7 lipca 2016 roku). W związku z zakończoną współpracą na tym projekcie, Mostostal Warszawa S.A. zobowiązany jest zwrócić wartość kwot wstrzymanych na poczet zabezpieczenia należytego wykonania kontraktu, ponieważ wygasła umowna przesłanka istnienia takiego zabezpieczenia. W dniu 19 października 2016 roku Sąd Okręgowy w Gliwicach wydał nakaz zapłaty, w którym uwzględnił w całości żądanie RAFAKO S.A. W dniu 25 listopada 2016 roku do ww. sądu wpłynął sprzeciw od nakazu zapłaty złożony przez Mostostal Warszawa S.A. W dniu 30 czerwca 2017 roku Sąd Okręgowy w Gliwicach zasądził na rzecz Spółki całość kwoty dochodzonej pozwem. Od wyroku sądu I instancji pozwana w dniu 28 sierpnia 2017 roku złożyła apelację. W aktualnym stanie rzeczy, po złożeniu przez RAFAKO S.A. w dniu 5 października 2017 roku odpowiedzi na apelację pozwanej, strony oczekują na wyznaczenie przez sąd terminu rozprawy.

Dnia 20 marca 2017 roku Spółka złożyła w Sądzie Okręgowym w Gliwicach pozew kierowany solidarnie przeciwko spółce Mostostal Warszawa S.A. oraz spółce Zakład Unieszkodliwiania Odpadów sp. z o.o. o zapłatę kwoty w wysokości 13 136 446,57 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 18 listopada 2016 roku z tytułu wystawionej faktury za zrealizowane przez Spółkę, a niezapłacone przez Mostostal Warszawa S.A. oraz Zakład Unieszkodliwiania Odpadów sp. z o.o. prace wykonane w ramach umowy podwykonawczej dotyczącej inwestycji ZTUO Szczecin. RAFAKO uznaje, że roszczenie jest zasadne, ponieważ prace zostały zrealizowane, na poparcie czego została przeprowadzona przez Spółkę stosowna inwentaryzacja prac i przekazana dłużnikom. W ocenie Spółki w sprawie może kwestionowana być wysokość roszczenia, ponieważ jako podlegające zasądzeniu przez Sąd może być finalnie uzależnione od wyników inwentaryzacji przeprowadzonej przez biegłego sądowego. W dniu 29 marca br. sąd wydał nieprawomocny nakaz zapłaty kwot dochodzonych pozewem. Pozwane Spółki w dniu 19 kwietnia br. złożyły do sądu sprzeciwy od nakazu zapłaty. W dniu 27 lipca 2017 roku RAFAKO S.A. złożyło do sądu pismo procesowe, które oprócz odpowiedzi na sprzeciwy pozwanych Spółek zawiera rozszerzenie powództwa o 3 021 268 złotych, do łącznej kwoty 16 157 215 złotych. Do dnia sporządzenia niniejszego skróconego śródrocznego sprawozdania finansowego w dniu 6 października 2017 roku odbyła się jedna, wstępna rozprawa. Pozwane spółki złożyły do sądu odpowiedzi na pismo procesowe powoda z dnia 27 lipca 2017 roku, w którym zostało rozszerzone powództwo. Z uwagi na to, iż przedmiot sporu jest bardzo skomplikowany, trudno określić termin jego zakończenia.

23. Należności od jednostki powiązanej wynikające z układu

W okresie 9 miesięcy 2017 roku Spółka dokonała konwersji posiadanych należności od jednostki powiązanej PBG S.A. wynikających z układu na obligacje, co zostało szerzej opisane w nocie 11.8 niniejszego śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego.

24. Informacje o Zarządzie i Radzie Nadzorczej Spółki

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2017 roku oraz do dnia sporządzenia niniejszego śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego nie miały miejsca zmiany w składzie Zarządu Spółki.

Na dzień sporządzenia niniejszego śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego skład Zarządu przedstawia się następująco:

Agnieszka Wasilewska-Semail	- Prezes Zarządu
Krzysztof Burek	- Wiceprezes Zarządu
Jarosław Dusiło	- Wiceprezes Zarządu
Edward Kasprzak	- Wiceprezes Zarządu
Tomasz Tomczak	- Wiceprezes Zarządu

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2017 roku oraz do dnia sporządzenia niniejszego śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego miały miejsce zmiany w składzie Rady Nadzorczej Spółki. W dniu 9 listopada 2017 roku pan Dariusz Sarnowski, Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej, poinformował Spółkę o złożeniu rezygnacji z zasiadania w Radzie Nadzorczej RAFAKO S.A.

Na dzień sporządzenia niniejszego śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego skład Rady Nadzorczej przedstawia się następująco:

Jerzy Wiśniewski	- Przewodniczący Rady Nadzorczej
Przemysław Schmidt	- Sekretarz Rady Nadzorczej (niezależny)
Krzysztof Geruła	- Członek Rady Nadzorczej (niezależny)
Dariusz Szymański	- Członek Rady Nadzorczej
Adam Szyszka	- Członek Rady Nadzorczej (niezależny)
Małgorzata Wiśniewska	- Członek Rady Nadzorczej

25. Transakcje z udziałem członków Zarządu i Rady Nadzorczej

W bieżącym okresie sprawozdawczym i porównywalnym okresie sprawozdawczym nie udzielono pożyczek członkom Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki.

W bieżącym okresie sprawozdawczym i porównywalnym okresie sprawozdawczym Spółka nie prowadziła żadnych transakcji z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej, za wyjątkiem transakcji opisanych w nocie 26.

26. Transakcje z podmiotami powiązanymi

W okresie 9 miesięcy 2017 roku i 2016 roku Spółka nie zawierała istotnych transakcji z podmiotami powiązanymi na innych warunkach niż rynkowe. Łączne kwoty transakcji z podmiotami powiązanymi za dany okres obrotowy:

<i>Podmiot powiązany</i>		<i>Sprzedaż na rzecz podmiotów powiązanych za okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2017 roku/30 września 2016 roku</i>	<i>Zakupy od podmiotów powiązanych za okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2017 roku/30 września 2016 roku</i>	<i>Należności od podmiotów powiązanych na dzień 30 września 2017 roku/31 grudnia 2016 roku</i>	<i>Zobowiązania wobec podmiotów powiązanych na dzień 30 września 2017 roku/31 grudnia 2016 roku</i>
Podmioty dominujący:					
PBG S.A.	2017	617	3 828	31 919	323
	2016	617	2 197	35 201	1
Jednostki z Grupy Kapitałowej PBG S.A.:					
PBG oil and gas Sp. z o.o. (dawniej HBP DROGI Sp. z o.o.)	2017	61	957	16	108
	2016	62	31 542	9	1 260
PBG ERIGO Sp. z o.o.	2017	–	–	–	–
	2016	12	–	7	–
PBG ERIGO PROJEKT Sp. z o.o. PLATAN HOTEL SKA	2017	55	–	15	–
	2016	56	–	8	–
PBG DOM Sp. z o.o.	2017	7	–	1	–
	2016	–	–	–	–
Jednostki zależne:					
PGL-DOM Sp. z o.o.	2017	11	45	–	5
	2016	–	44	–	1
RAFAKO Engineering Sp. z o. o.	2017	742	6 612	806	761
	2016	798	4 079	1 046	2 176
RAFAKO Engineering Solution doo.	2017	–	653	–	–
	2016	–	3 302	–	2
RAFAKO Hungary Sp. z o.o.	2017	3 325	–	3 362	–
	2016	–	–	310	3
ENERGOTECHNIKA ENGINEERING Sp. z o.o.	2017	52	5 419	7	988
	2016	108	7 116	6	1 364
E001RK Sp. z o.o.	2017	5	182	1	–
	2016	5	180	–	25
E003B7 Sp. z o.o.	2017	1 225	–	15 266	–
	2016	530	–	11 109	10
RENG-Nano Sp. z o.o.	2017	8	–	–	–
	2016	–	–	–	–

Podmiot powiązany		<i>Sprzedaż na rzecz podmiotów powiązanych za okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2017 roku/30 września 2016 roku</i>	<i>Zakupy od podmiotów powiązanych za okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2017 roku/30 września 2016 roku</i>	<i>Należności od podmiotów powiązanych na dzień 30 września 2017 roku/ 31 grudnia 2016 roku</i>	<i>Zobowiązania wobec podmiotów powiązanych na dzień 30 września 2017 roku/ 31 grudnia 2016 roku</i>
Podmioty powiązane osobowo:					
Fundacja PBG	2017	–	261	–	–
	2016	–	180	–	–
SWGK CONSULTING Sp. z o.o.	2017	–	138	–	154
	2016	–	59	–	–
Mostostal Energomontaż Gliwice S.A.	2017	–	–	–	57
	2016	–	–	–	102
Corporate Finance & IT Sp. z o.o.	2017	–	–	–	–
	2016	187	–	27	–
BPIL Grzegorz Kiczor	2017	–	145	–	18
	2016	–	135	–	37
Dwór w Smółsku	2017	–	180	–	25
	2016	–	140	–	25
SWGK Księgowość Sp. z o.o.	2017	–	250	–	–
	2016	–	–	–	–
Przedsiębiorstwo Inżynieryjne Ćwiertnia Sp. z o.o.	2017	–	–	516	–
SWGK Podatki sp. z o.o.	2017	–	80	–	98
Miko-Tech Sp. z o.o.	2017	–	393	–	1
	2016	7	3 655	–	233
Izba Gospodarcza Energetyki i Ochrony Środowiska	2017	–	23	–	7
Polimex-Mostostal S.A.	2017	–	–	–	117

27. Stanowisko Zarządu odnośnie możliwości zrealizowania wcześniej publikowanych prognoz

Spółka nie publikowała prognoz na 2017 rok.

28. Zwięzły opis istotnych dokonań lub niepowodzeń Spółki w trzecim kwartale 2017 roku

W dniu 26 lipca 2017 roku zarząd Spółki przekazał w trybie opóźnionym informację poufną w przedmiocie prowadzonej analizy możliwych źródeł dofinansowania. Mając na uwadze rozwój Spółki, Zarząd podjął decyzję o analizie możliwych źródeł finansowania, rozważając zarówno finansowanie dłużne, jak i kapitałowe. Na tym etapie wszystkie opcje będą rozważane, w tym poszukiwanie dla Spółki inwestora zainteresowanego dokapitalizowaniem Spółki w zamian za jej akcje. Zdaniem zarządu RAFAKO S.A. wzmocnienie finansowe umożliwi dalszy stabilny rozwój Spółki oraz jej konkurencyjność. Żadne decyzje związane z wyborem konkretnej opcji, jak i inwestora nie zostały dotychczas podjęte i nie ma pewności, czy i kiedy taka decyzja zostanie podjęta w przyszłości. Decyzja o opóźnieniu informacji poufnej została podjęta przez Zarząd Spółki w dniu 6 czerwca 2017 roku. Zarząd Spółki zdecydował się utajnić informację poufną ze względu na fakt, iż natychmiastowe ujawnienie informacji poufnej mogło negatywnie wpłynąć na wynik prowadzonych rozmów z potencjalnymi inwestorami/ kredytodawcami Emitenta, oraz ze względu na potencjalne zagrożenie wywierania wpływu na przebieg rozmów przez podmioty konkurencyjne, jak i wywierania nacisków przez opinię publiczną, co stanowiło bezpośrednie ryzyko naruszenia prawnie uzasadnionego interesu Spółki. W wyniku zawarcia w dniu 26 lipca 2017 roku przez RAFAKO S.A. listu intencyjnego z Funduszem Inwestycji Polskich Przedsiębiorstw Funduszem Inwestycyjnym Zamkniętym Aktywów Niepublicznych („FIPP FIZ AN”) oraz Polskim Funduszem Rozwoju S.A. („PFR”), przesłanka związana z ryzykiem naruszenia słusznego interesu Spółki zdezaktualizowała się, wobec czego, Zarząd Spółki zdecydował się podać informację poufną do publicznej wiadomości.

Jednocześnie w nawiązaniu do powyższego, Zarząd Spółki przekazał do publicznej wiadomości, w trybie art. 17 ust. 1 MAR informację poufną o podpisaniu w dniu 26 lipca 2017 roku przez RAFAKO S.A. z FIPP FIZ AN oraz PFR Listu intencyjnego. Zawierając List intencyjny, PFR i Spółka wyraziły wolę podjęcia współpracy w celu realizacji wspólnych strategicznych projektów, z zastrzeżeniem, iż zakres i szczegółowe aspekty ewentualnej współpracy zostaną uregulowane w odrębnych umowach dotyczących poszczególnych przyszłych potencjalnych projektów. Ponadto, FIPP FIZ AN i Spółka wyraziły wolę podjęcia działań zmierzających do umożliwienia podjęcia przez FIPP FIZ AN i Spółkę ewentualnych decyzji co do charakteru, struktury i trybu inwestycji w Spółkę („Inwestycja”). Zarząd Spółki jednocześnie wskazuje, iż na chwilę podpisania Listu Intencyjnego, fakt dokonania Inwestycji, jak również jej zakres, cel oraz stopień zaangażowania FIPP FIZ AN nie są jeszcze określone pomiędzy Stronami, a wszystkie dotychczasowe ustalenia mają charakter ogólny i niewiążący. Zawarcie Listu intencyjnego jest kolejnym etapem wyżej opisanego analizy możliwych sposobów dofinansowania Spółki.

W dniu 16 sierpnia 2017 roku Zarząd RAFAKO S.A. powziął informację o wyborze przez PT. PLN (PERSERO), JALAN TRUNOJOYO BLOK M I/135, KEBAYORAN BARU, JAKARTA 12160, INDONESIA oferty konsorcjum - w skład którego wchodzi RAFAKO S.A. oraz firma PT. Rekayasa Industri jako Lider Konsorcjum („Konsorcjum”) – jako najkorzystniejszej w postępowaniu przetargowym w przedmiocie „Budowa dwóch bloków parowych opalanych węglem w Indonezji na wyspie Lombok (2x50 MW)”. Wartość oferty Spółki to 70 290 000,00 EUR (tj. około 295 mln złotych) netto co stanowi około 35% wartości oferty Konsorcjum. Termin realizacji wynosi 39 miesięcy. Elementem oferty był pakiet finansowania Zamawiającego, który został przygotowany w oparciu o podmioty z Grupy Polskiego Funduszu Rozwoju (Korporacja Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych i Bank Gospodarstwa Krajowego). Wobec powyższego Spółka w składzie Konsorcjum rozpocznie rozmowy dotyczące ustalenia zapisów umowy na realizację ww. inwestycji, nie wcześniej niż po upływie 3 dniowego okresu przeznaczanego na składanie protestów. Ze względu na możliwość składania protestów przez innych uczestników przetargu, Spółka nie posiada informacji o tym, czy i kiedy zostanie zawarta umowa na realizację ww. inwestycji.

W dniu 8 września 2017 roku Zarząd Spółki podjął decyzję o redukcji zatrudnienia w Spółce w drodze zwolnień grupowych, przeprowadzonych zgodnie ustawą z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników. Decyzja o uruchomieniu procesu zwolnień grupowych to element kolejnego etapu zmian, których celem jest zbudowanie elastycznej, bardziej efektywnej kosztowo organizacji, dostosowanej do obecnych warunków rynkowych. Proces analityczny prowadzony w ramach kolejnego etapu projektu reorganizacji zakończył się wypracowaniem listy rekomendacji optymalizacyjnych obejmującej, obok obszaru zasobów, także obszar procesów i kosztów stałych. Łączna wartość spodziewanych rocznych oszczędności wynikających z wdrożenia wszystkich rekomendacji ma wynieść, począwszy od drugiego kwartału 2018 roku włącznie, około 25 mln złotych rocznie.

W dniu 28 września 2017 roku konsorcjum w składzie RAFAKO S.A., Mostostal Warszawa S.A. i Polimex-Mostostal S.A. oraz GE Power, która jest generalnym projektantem oraz pełni funkcję lidera Konsorcjum zarządzającego realizacją kontraktu, przekazało do spółki Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. propozycję aktualizacji harmonogramu budowy bloków nr 5 i 6 w Elektrowni Opole stanowiącego przedmiot umowy o której Spółka informowała raportem bieżącym nr 18/2012. Propozycja Konsorcjum obejmuje zmianę harmonogramu realizacji inwestycji, czego skutkiem będzie przesunięcie terminu przekazania do eksploatacji bloku nr 5 z 31 lipca 2018 roku na 20 grudnia 2018 roku, a bloku nr 6 z 31 marca 2019 roku na 31 lipca 2019 roku. Przyczyną przesunięć w planowanym harmonogramie są kwestie techniczno-organizacyjne.

29. Akcjonariusze posiadający co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na WZ RAFAKO S.A.

Akcjonariusze posiadający co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na WZ RAFAKO S.A. zostali zaprezentowani w 29 dodatkowej notce objaśniającej do śródrocznego skróconego skonsolidowanego sprawozdania finansowego za okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2017 roku.

30. Zestawienie zmian w stanie posiadania akcji RAFAKO S.A. lub uprawnień do nich (opcji) przez osoby zarządzające i nadzorujące Spółkę zgodnie z posiadanymi przez RAFAKO S.A. informacjami, w okresie od dnia przekazania poprzedniego sprawozdania finansowego

<i>Nazwa spółki</i>	<i>Stan na 07.09.2017</i>	<i>Zwiększenia stanu posiadania</i>	<i>Zmniejszenia stanu posiadania</i>	<i>Stan na 29.11.2017</i>
Osoba zarządzająca				
Edward Kasprzak Wiceprezes Zarządu	2 000	1 000*	–	3 000*
Osoba nadzorująca	–	–	–	–

*-akcje będą nabyte w ramach realizacji prawa poboru akcji serii K

31. Czynniki mające istotny wpływ na wyniki do uzyskania w czwartym kwartale 2017 roku

- Możliwość zmiany wysokości szacunków kosztów dotyczących realizowanych kontraktów, m.in. w następstwie prowadzonej kontraktacji zakupu wyrobów i usług, które mogą wpłynąć „in plus” lub „in minus” na wynik do rozpoznania po 30 września 2017 roku;
- Wystarczalność utworzonych rezerw i odpisów dotyczących realizowanych kontraktów;
- Ryzyko wystąpienia konieczności utworzenia rezerw na kary kontraktowe za nieterminową realizację lub za niedotrzymanie gwarantowanych parametrów technicznych niektórych kontraktów;
- Możliwość poniesienia ewentualnych kosztów napraw, remontów, modernizacji w umownym okresie gwarancyjnym nieobjętych utworzoną rezerwą na naprawy gwarancyjne;
- Kształtowanie się kursu złotego do EUR, bowiem znaczące zmiany kursu euro mogą mieć istotny wpływ na zmianę rentowności realizowanych kontraktów denominowanych w EUR;
- Koszty trwającego procesu reorganizacji Spółki;
- Ryzyko związane z nieuzyskaniem niezbędnych gwarancji finansowych umożliwiających pozyskanie i realizację kontraktów.

32. Zdarzenia następujące po zakończeniu okresu sprawozdawczego

Po zakończeniu okresu sprawozdawczego nie miały miejsca zdarzenia, które miałyby istotny wpływ na wynik finansowy Spółki.

W dniu 16 października 2017 roku nastąpił wybór przez National Trading & Transport Group Co Ltd. (NTT Group), Sukhbaatar distric, Ulaanbaatar City, Mongolia (dalej jako: „NTT Group”) oferty Spółki działającej jako lidera Konsorcjum (90% wartości umowy) ze spółką Gmax Group sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie (dalej jako „Konsorcjum”), na zaprojektowanie i wykonanie bazy magazynowej paliw w miejscowości Rashaant w Mongolii. Ponadto w dniu 16 października 2017 roku doszło do podpisania warunkowej umowy, której przedmiotem jest zaprojektowanie i wykonanie bazy magazynowej paliw w miejscowości Rashaant w Mongolii wraz z wykonaniem zbiorników magazynowych oraz infrastruktury towarzyszącej pomiędzy NTT Group a Konsorcjum. Łączna wartość umowy wynosi 46 968 403 EUR netto. Termin realizacji umowy wynosi 30 miesięcy od dnia przekazania Konsorcjum placu budowy oraz dokumentacji technicznej. Plac budowy wraz z dokumentacją techniczną mają zostać przekazane w terminie 7 dni od dnia wejścia umowy w życie. Umowa, zgodnie z jej treścią, wejdzie w życie pod warunkiem, że:

1. zostanie podpisana przez upoważnionych przedstawicieli obu stron Umowy tj. NTT Group oraz Konsorcjum oraz zostanie dostarczona drugiej stronie umowy;
2. NTT Group wpłaci zaliczkę, która zostanie zaksięgowana na koncie bankowym Konsorcjum;
3. prace będące przedmiotem umowy finansowane będą przez Bank Gospodarstwa Krajowego S.A. lub Korporację Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych S.A., na warunkach określonych w umowie.

Z uwagi na fakt, że NTT Group i Konsorcjum podpisały umowę, jedynymi warunkami koniecznymi do spełnienia, aby umowa weszła w życie, jest warunek związany z zapłatą zaliczki oraz z uzyskaniem przez NTT Group finansowania prac przez Bank Gospodarstwa Krajowego S.A. lub Korporację Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych S.A.

W dniu 31 października 2017 roku spółka zależna E003B7 Sp. z o.o. oraz Polimex Energetyka Sp. z o.o. zawarły porozumienie o rozwiązaniu umowy na montaż części ciśnieniowej kotła, dokonanie prób oraz współuczestnictwo w rozruchu w związku z projektem na „Budowę nowych mocy w technologiach węglowych w Tauron Wytwarzanie S.A.– Budowy bloku energetycznego o mocy 910 MW na parametry nadkrytyczne w Elektrowni Jaworzno III – Elektrownia II”. Porozumienie wchodzi w życie pod warunkiem uzyskania przez E003B7 odpowiednich zgód od Gwarantów (tj. PKO BP SA, PZU S.A., BGK S.A. oraz mBank S.A.), RAFAKO S.A. oraz Inwestora, w pierwszym dniu miesiąca kalendarzowego następującego bezpośrednio po miesiącu, w którym zostały uzyskane wszystkie wymienione zgody. Na moment przekazania niniejszego raportu bieżącego, E003B7 uzyskała zgodę RAFAKO S.A. na zawarcie umowy. W opinii Zarządu rozwiązanie umowy nie rodzi negatywnych skutków dla E003B7 ani dla Spółki, ponieważ rozwiązanie umowy nastąpiło na wniosek spółki Polimex i w dniu rozwiązania umowy, Polimex oraz E003B7 podpisały z dotychczasowymi podwykonawcami Polimex (tj. Przedsiębiorstwo Modernizacji Urządzeń Energetycznych REMAK S.A. oraz JWW Invest S.A.) w zakresie przedmiotu umowy, porozumienia w sprawie wejścia E003B7 w miejsce Polimex. Porozumienia z podwykonawcami nie mają charakteru umów znaczących.

Dnia 20 listopada 2017 roku podpisano z Gwarantami aneksy do umów finansujących projekt Jaworzno w związku z aneksem zawartym w dniu 28 lutego 2017 roku pomiędzy firmą Tauron Wytwarzanie a konsorcjum wykonującym projekt wydłużający termin realizacji projektu oraz podnoszącym jego wartość. Na mocy tych aneksów wydłużone zostały zabezpieczenia należytego wykonania kontraktu do dnia 20 grudnia 2020 roku oraz zabezpieczenia zwrotu zaliczki do dnia 20 marca 2020 roku. Jednocześnie wzrosła wartość zabezpieczeń należytego wykonania kontraktu do łącznej kwoty 514.072,8 tysięcy złotych, oraz w związku z rozliczeniem części zaliczki zmniejszyła się wartość zabezpieczeń zwrotu zaliczki do łącznej kwoty 132.172,5 tysięcy złotych. W związku z obniżeniem łącznej kwoty gwarancji zwrotu zaliczki i gwarancji należytego wykonania umowy, zmniejszeniu uległa także kwota poręczenia do łącznej kwoty 1.292.490,7 tysięcy złotych za zobowiązania spółki zależnej E003B7 Sp. z o.o. udzielone do dnia 17 kwietnia 2028 roku przez RAFAKO S.A. na rzecz Gwarantów.

Niniejsze śródroczne skrócone sprawozdanie finansowe Spółki zostało zatwierdzone do publikacji w dniu 29 listopada 2017 roku uchwałą Zarządu RAFAKO S.A. z dnia 29 listopada 2017 roku.

Podpisy:

29 listopada 2017 roku	Agnieszka Wasilewska-Semail	Prezes Zarządu
29 listopada 2017 roku	Krzysztof Burek	Wiceprezes Zarządu
29 listopada 2017 roku	Jarosław Dusiło	Wiceprezes Zarządu
29 listopada 2017 roku	Edward Kasprzak	Wiceprezes Zarządu
29 listopada 2017 roku	Tomasz Tomczak	Wiceprezes Zarządu
29 listopada 2017 roku	Jolanta Markowicz	Główny Księgowy - osoba odpowiedzialna za prowadzenie ksiąg rachunkowych